

litu Salmela

**KYSELYTUTKIMUS VAIHTOEHTOISTEN INSTRUMENTTINÄYTTÖJEN
TOTEUTUSTAVOISTA SEKÄ NIIHIN LIITTYVISTÄ KOKEMUKSISTA JA
ASENTEISTA**

**KYSELYTUTKIMUS VAIHTOEHTOISTEN INSTRUMENTTINÄYTTÖJEN
TOTEUTUSTAVOISTA SEKÄ NIIHIN LIITTYVISTÄ KOKEMUKSISTA JA
ASENTEISTA**

litu Salmela
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Musiikin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma, musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijä: Iitu Salmela

Opinnäytetyön nimi: Kyselytutkimus vaihtoehtoisten instrumenttinäyttöjen toteutustavoista sekä niihin liittyvistä kokemuksista ja asenteista

Työn ohjaaja: Jouko Tötterström

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2021

Sivumäärä: 41 + 4 liitettä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia vaihtoehtoisia tutkinnonsuoritusmenetelmiä suomalaisissa musiikkioppilaitoksissa ja musiikin korkeakouluissa on käytetty. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin osallisten asenteita ja kokemuksia vaihtoehtoisia tutkinnonsuoritusmenetelmiä kohtaan. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena käyttäen Webropol-kyselylomaketta. Kyselylomaketta ja saatekirjettä jaettiin musiikin ammattilaisten sosiaalisen median foorumeilla sekä sähköpostitse oppilaitosten ja koulujen musiikin vastuuhenkilöille. Kysely toteutettiin anonyymisti.

Tutkimuksen tuloksista nousi esiin kiinnostus vaihtoehtoisia tutkinnonsuoritusmenetelmiä kohtaan. Vaihtoehtoisista menetelmistä käytetyin oli tutkintokappaleiden tallentaminen videolle tai tutkinnon suorittaminen reaaliajassa etäyhteydessä. Osa tutkinnoista toteutettiin perinteisen tutkinnon tapaan yhdessä hetkessä tai yhtenä tallenteena, osaan oli käytetty pidempiä aikoja ja videointi oli teoskohtaista. Suurimmassa osassa tapauksista vaihtoehtoisia menetelmiä on otettu käyttöön vasta maaliskuun 2020 jälkeen. Muutamissa oppilaitoksissa vastaavat vaihtoehtoiset menetelmät ovat kuuluneet osaksi opintoja myös ennen koronaa. Pääsääntöinen syy vaihtoehtoisille menetelmille tutkimuksen mukaan oli siis korona – joko suorasti kontaktia rajoittavana tekijänä tai epäsuorasti maantieteellisiä haasteita aiheuttaen. Lomaketta täytettiin 59 kertaa ja vastauksissa näkyi kaikkien eri koulutusasteiden sekä eri roolien (tutkinnon tekijä, opettaja, lautakunta) näkökulmat.

Tutkimustulosten laajuuteen vaikutti tutkimuksen tiukka aikataulu. Oppilaitosten eriasteinen byrokraatian ja tutkimuksen nopean aikataulun vuoksi osa mahdollisista opinahjoista jäi lomakkeen jakamisen ulkopuolelle. Tutkimuksen alussa haasteeksi nousi esiin käytettyjen termien laajuus. Eri musiikkioppilaitoksissa ja korkeakouluissa on käytössä eri termejä instrumenttitutkintoa vastaavalle toteutukselle. Lisäksi osassa oppilaitoksista on jo täysin luovuttu perinteisistä, arvioituista esiintymisistä, jolloin oppilaitos ei soveltunut tutkimuksen kohteeksi.

Tutkimus voitaisiin toistaa uudestaan laajemmin kysymyksen, jolloin päästäisiin esimerkiksi kartoittamaan käytettyjen vaihtoehtoisten menetelmien maantieteellistä jakautumista. Tällöin olisi mielenkiintoista saada systemaattisesti vastauksia esimerkiksi kaikilta Suomen ammattikorkeakoulujen musiikin osastoilta, jolloin menetelmien moninaisuutta voisi vertailla saman asteinen koulutuksen sisällä. Tutkimustuloksissa alle 18-vuotiaiden osallistuminen oli todella vähäistä, joten jatkotutkimuskohteena voisi olla myös lasten ja nuorten kokemusten ja mielipiteiden kartoittaminen.

Asiasanat: musiikki, instrumenttinäyttö, instrumenttitutkinto, arvioitu näyttö, tasosuoritus, vaihtoehtoinen toteutustapa, kyselytutkimus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Music Pedagogue

Author: Salmela Iitu

Title of thesis: Survey on the implementation of alternative instrument displays and related experiences and attitudes

Supervisor: Tötterström Jouko

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2021

Number of pages: 41 + 4 appendices

The purpose of the study was to find out what alternative qualification methods have been used in Finnish music schools and music universities. In addition, the study surveyed the attitudes and experiences of those involved towards alternative qualification methods. The study was conducted as a quantitative survey using the Webropol questionnaire. The questionnaire and cover letter were distributed on social media forums for music professionals and by email to those responsible for music in educational institutions and schools. The survey was conducted anonymously.

The results of the study revealed an interest towards alternative qualification methods. The most used alternative method was to record the examination pieces on one or several videos or to complete the degree in real time using remote connections. In most cases, alternative methods have only been introduced since March 2020. In some educational institutions, similar alternative methods have been part of the studies even before the coronavirus. Thus, the main reason for the alternative methods, according to the study, was corona – either directly as a contact limiting factor or indirectly causing geographical challenges. The form was filled in 59 times and the answers showed the perspectives of all different levels of education and different roles (student, teacher, board).

The scope of the research results was influenced by the tight schedule of the study. Due to the varying degrees of bureaucracy in educational institutions and the fast schedule of research, some of the potential schools were excluded from the distribution of the form. At the beginning of the study, the selection of the terms used emerged as a challenge – different music schools and universities use different terms for implementing an instrument degree. In addition, some educational institutions have already completely abandoned traditional, estimated performances, in which case the educational institution was not suitable for research.

The study could be repeated with broader questions, allowing, for example, an analysis of the geographical distribution of alternative methods used. In this case, it would be interesting to receive systematic answers, for example, from all music departments of Finnish universities, in which case the diversity of methods could be compared within the same level of education. In the research results, the participation of persons aged under 18 was very low, so the further research could also be to map the experiences and opinions of children and young people.

Keywords: Music, instrument examination, instrument degree, level performance, alternative method, survey

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	INSTRUMENTTIOPINTOJEN OSAAMISEN OSOITUS SUOMESSA.....	8
2.1	Musiikin osaamisen osoittamista määrittävät linjaukset Suomessa	8
2.2	Esimerkkejä käytössä olevista osaamisen osoittamisen opetussuunnitelmista	9
2.2.1	Alajärven musiikkiopisto	9
2.2.2	Espoon musiikkiopisto	10
2.2.3	Oulun konservatorio.....	11
2.2.4	Oulun ammattikorkeakoulu	11
2.2.5	Sibelius-Akatemia	12
3	TUTKIMUKSEN ETENEMINEN	13
3.1	Tutkimusmenetelmät.....	13
3.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	14
3.3	Tutkimusaineiston kerääminen	16
3.4	Tutkimusaineiston analyysi	18
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
4.1	Tutkimukseen vastanneiden taustatiedot.....	20
4.2	Syitä vaihtoehtoisten toteutustapojen taustalla	21
4.3	Tavat toteuttaa vaihtoehtoisia instrumenttitutkintoja	22
4.3.1	Arviointi.....	22
4.3.2	Tutkinnon toteutus	23
4.3.3	Palautteen antaminen.....	26
4.4	Kokemukset, mielipiteet ja asenteet vaihtoehtoisista toteutustavoista	28
4.4.1	Mielipiteiden ja asenteiden kartoittaminen väittämien avulla	31
4.4.2	Kyselyyn vastanneiden vapaa sana vaihtoehtoisista instrumenttitutkintotavoista	35
5	YHTEENVETO JA POHDINTA	37
5.1	Yhteenveto.....	37
5.2	Pohdintaa jatkosta ja prosessista.....	39
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET.....	

1 JOHDANTO

Elämme vuotta 2021 ja maailma on muuttunut hurjasti viimeisen puolentoista vuoden aikana. Maaliskuussa 2020 koronapandemia lähti liikkeelle ja sen vaikutukset ulottuivat lopulta meille Suomeenkin saakka. Vaikutukset ovat olleet mittavat lähes kaikilla toimialoilla ja koronan myötä myös perinteisiin musiikin instrumenttiopetuksen tutkinnonsuoritusmenetelmiin on tarvittu joustoa. Nyt meillä on ollut aikaa mukautua muuttuneeseen tilanteeseen puolentoista vuoden ajan, joten on ajankohtaista kartoittaa, millaisia vaihtoehtoisia menetelmiä instrumenttitutkintojen toteutuksissa on käytetty.

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa kyselytutkimuksella Suomen musiikkioppilaitosten ja musiikkikorkeakoulujen käyttämiä vaihtoehtoisia menetelmiä instrumenttiosaamisen osoittamiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli siis selvittää, millaisin perinteisistä tutkinnon toteutustavoista poikkeavin keinoin on suomalaisissa musiikkioppilaitoksissa tehty kurssitutkintoja, tasosuorituksia, instrumenttitutkintoja, arvioitavia näyttöjä sekä muita näihin rinnastettavia toteutuksia. Lisäksi tutkimuksessa päästiin kartoittamaan osallistujien asenteita ja kokemuksia vaihtoehtoisista toteutusmenetelmistä verrattuna perinteiseen konsertti- eli live-muotoiseen toteutukseen. Tutkimuksen kohteena olivat suomalaisten musiikkioppilaitosten ja korkeakoulujen opettajat, oppilaat ja opiskelijat, jotka ovat olleet osallisena vaihtoehtoisen instrumenttitutkinnon suorittamisessa. Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselylomakkeella loka-marraskuussa 2021.

Vaikka maailmantilanteen vuoksi tutkimus on hyvin ajankohtainen, painoivat myös omat henkilökohtaiset syyni aiheen valinnan taustalla. Olen aiemmin suorittanut C-tutkinnon klassisesta pianosta Oulun ammattikorkeakoulussa ja ryhtyessäni harjoittelemaan B-tutkintoon alkoivat käteni oireilla soittamisesta. Lääkärit, käsikirurgit tai fysioterapeutit eivät valitettavasti osanneet sanoa syytä yhtäkkiselle oireilulle ja kipujen syyllä, joten annoin siis ajan kulua. Tähän hetkeen mennessä käteni kestävätkin jälleen soittoa paremmin, vaikka ne kipeytyvätkin edelleen herkemmin suuren työmäärän alla. Käsieni tilanteesta johtuen minulle

mahdollistettiin tavanomaisesta konserttimuotoisesta tutkinnosta poikkeava suoritustapa, missä tallensin tutkinto-ohjelmaani pidemmän ajan kuluessa. Tällä tavalla käsien rasitus saatiin jaettua pidemmälle ajanjaksolle sekä ohjelmiston harjoitteluvaiheessa että itse tutkinnon toteuttamisessa, sillä kokonaisen opinnäytekonsertin soittaminen yhdessä hetkessä tuntui edelleen olevan käsilleni aivan liian suuri pala haukattavaksi. Niinpä koronan aiheuttamien muospaineiden sekä omakohtaisen mielenkiinnon vuoksi valitsin opinnäytetyöni aiheeksi vaihtoehtoisin menetelmin toteutetut instrumenttitutkinnot. Tekstin sujuvuuden vuoksi tutkimustermiksi päätettiin ottaa vain yksi osaamisen osoittamista kuvaava sana, ja oman osaamisen osoittamisen historian vuoksi tutkimukseni päätermiksi valikoitui *instrumenttitutkinto*. Tutkimuksessani tämä termi sisältää kurssitutkinnot, tasosuoritukset, arvioitavat näytöt sekä muut näihin rinnastettavat toteutukset.

Työn tavoitteena oli siis selvittää

1. vaihtoehtoisia instrumenttitutkinnon toteutustapoja
2. asenteita ja kokemuksia vaihtoehtoisia toteutustapoja kohtaan.

Opinnäytetyölläni halusin siis kartoittaa perinteisestä instrumenttitutkinnosta poikkeavia osaamisen osoittamisen menetelmiä sekä kerätä ihmisten kokemuksia näistä verrattuna perinteisiin menetelmin toteutettuun näyttöön. Toivoisin työlläni olevan merkitystä tulevaisuuden opintokokonaisuuksien suunnittelussa ja menetelmien monimuotoistamisessa niissä laitoksissa, joissa edelleen käytetään arvioituja näyttöjä osaamisen osoittamisen menetelminä.

2 INSTRUMENTTIOPINTOJEN OSAAMISEN OSOITUS SUOMESSA

Kyselylomakkeen julkaiseminen osoitti maassamme olevan tällä hetkellä useita erilaisia tapoja osoittaa musiikillista osaamista. Käytännöt vaihtelevat laajastikin. Joissain hyödynnetään edelleen perinteisiä ”pönötykseen” pohjautuvia tutkintoja (kuten eräs kyselylomakkeessa asian humoristisesti ilmaisi), missä lautakunnan arvioinnin tuloksena määrittyy kurssin arvosana. Toisissa oppilaitoksissa osaamista osoitetaan ainoastaan jatkuvaan arviointiin perustuvilla menetelmillä, jolloin oma opettaja on pääroolissa arvioinnissa. Useissa oppilaitoksissa hyödynnetään sekä jatkuvaa että hetken näyttöön perustuvia arviointimenetelmiä. Perinteisten menetelmien kirjo on siis laaja.

Tässä luvussa esitellään valtakunnallisia määräyksiä sekä ohjeita tasosuoritusten sisältöihin ja toteuttamiseen, joiden puitteissa oppilaitokset voivat soveltaa käytäntöjään hyväksi katsomallaan tavalla. Luvuissa 2.1 esitellään ensin lyhykäisesti Suomen musiikkioppilaitosten liittoa sekä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelmaa osaamisen osoittamisen ja arvioinnin näkökulmasta. Luvussa 2.2 esitellään lisäksi muutamien musiikkioppilaitosten ja korkeakoulun käytäntöjä perinteisistä tasosuorituksista.

2.1 Musiikin osaamisen osoittamista määrittävät linjaukset Suomessa

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) on Suomen musiikkioppilaitosten (musiikkiopistojen ja konservatorioiden) toimintaa tukeva, Suomen musiikin opetuksen kehittämistä sekä musiikkioppilaitosten etuja valvova musiikkioppilaitosten kattojärjestö. Järjestön sivuilta löytyy tietoa muun muassa taiteen perusopetuksen musiikin yleisen ja laajan oppimäärän tehtävästä, sisällöstä ja arvoista. Sivuston materiaalit pohjautuvat Opetushallituksen linjaamiin säädöksiin. Suomen musiikkioppilaitosten liittoon kuuluu tällä hetkellä 97 oppilaitosta, ja jäseneksi kuuluvan tulee vastata tiettyihin resurssien ja opetuksen järjestämisen laadun varmistamisen kriteereihin. (SML 2021.)

Opetushallituksen säätämän taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaan (Opetushallitus 2017) arvioinnin tulee olla monipuolista ja jatkuvaa. Opetussuunnitelmassa erotellaan neljä arvioinnin kohdetta: esittäminen ja ilmaiseminen, oppimaan oppiminen ja harjoittelu, kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen sekä säveltäminen ja improvisointi. Perusopinnoissa opetussuunnitelman mukaan arviointi painottuu nimenomaan jatkuvaan palautteen antamiseen. Syventävissä opinnoissa opetussuunnitelmassa mainitaan arvioitu lopputyö, jonka toteutuksessa tulee hyödyntää myös itsearviointia ja vertaisarviointia. (Opetushallitus 2017.)

2.2 Esimerkkejä käytössä olevista osaamisen osoittamisen opetussuunnitelmista

Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden antaessa vain raamit opetuksen toteuttamiselle on jokaisella oppilaitoksella ja korkeakoululla mahdollisuus päättää yksilöllisesti oman opetussuunnitelmansa täsmällisemmistä sisällöistä. Tähän lukuun on poimittu konkreettisia esimerkkejä muutamista eri käytänteistä toteuttaa osaamisen osoittamista ja arviointia. Esimerkkejä haluttiin nostaa sekä musiikkioppilaitoksista että korkeakouluista. Esiin nostettujen opetussuunnitelmien ja opinto-oppaiden sisältöjen avulla saadaan laajempaa käsitystä erilaisista käytössä olevista termeistä sekä menetelmistä toteuttaa instrumenttiosaamisen osoittamista. Esimerkkien sisällöt on poimittu kyseessä olevan koulun verkkosivuilla annetun informaation mukaan.

2.2.1 Alajärven musiikkiopisto

Alajärven musiikkiopiston verkkosivujen mukaan (Alajärven musiikkiopisto 2020) arvioituista osaamisen osoitustilaisuuksista käytetään termiä *näyttö*. Näytöt pyritään toteuttamaan oppilaskonserttien ohessa. Näytöistä antaa palautteen oma opettaja sekä lautakunta. Myös oppilas itse saa antaa oman arvionsa suorituksesta. Suulliset kommentit kirjataan oppilaitoksen vanhempien ja oppilaiden verkkopalveluun. Oppilaan ei tarvitse antaa lautakunnalle näyttöä

asteikoista, transponoinnista, prima vistasta eikä vapaasta säestyksestä, sillä ne sisältyvät oman opettajan erikseen arvioitaviin asioihin.

Näyttöjen sisällöt on määritelty opintojaksoittain Instrumenttiopinnot 1–5 sekä Lopputyö. Opintojaksosta riippuen kaikkia näyttöön kuuluvia kappaleita ei tarvitse esittää samassa tilaisuudessa. Lautakunnan koko on 1–3 opettajaa, jolloin suullisen palautteen saa ensimmäisissäkin opintojaksoissa vähintään kahdelta opettajalta, oma opettaja mukaan luettuna. (Alajärven musiikkiopisto 2020.) Musiikkiopistossa verkkosivujen mukaan käytetään siis melko perinteistä konserttimuotoista osaamisen osoittamisen menetelmää yleisöineen ja lautakuntineen. Menetelmän nimityksenä oppilaitoksessa käytetään sanaa *näyttö*.

2.2.2 Espoon musiikkiopisto

Espoon musiikkiopiston verkkosivuilla löytyvästä opiston opetussuunnitelmasta (Espoon musiikkiopisto 2018) käy ilmi oppilaitoksen dokumentoitavat arviointimenetelmät. Sivuston mukaan arviointiin sisältyy oppimisprosessin aikana tapahtuvaa arviointia sekä *näyttökonsertissa* tai *-työpajassa* tapahtuvaa arviointia. Oppimisprosessi koostuu opettajan ja oppilaan yhdessä tekemästä kirjallisesta kausisuunnitelmasta ja -arvioinnista sekä oppilaan ja perheen täydentämästä sähköisestä portfolioista. Näyttökonsertilla tarkoitetaan yhdessä tai kahdessa osassa tapahtuvaa arvioitavaa konserttia. Tälle vaihtoehdona on näyttötyöpaja, jossa arvioiva opettaja valmentaa oppilasta konserttiin ja arvioi oppilaan osaamista vuorovaikutteisessa opetustilanteessa. Opintojaksoihin kuuluvat asteikot, etydit ja prima vista voidaan toteuttaa erillisenä suorituksena oppilasryhmissä, jolloin päästään hyödyntämään vertaisoppimista. (Espoon musiikkiopisto 2018.)

Musiikkiopistossa arviointi perustuu siis sekä jatkuvaan että oppimisen lopputulokseen perustuvaan arviointiin, ja osaamisen osoittamisen menetelmistä käytetään termejä *näyttökonsertti* tai *näyttötyöpaja*. Näyttökonsertti vastaa perinteistä arvioitua konserttia, kun taas näyttötyöpajassa itse loppukonserttia ei

arvioida, vaan arviointi tapahtuu ikään kuin mestarikurssin kaltaisen ohjauksen aikana, jossa opettajana ja arvioijana toimii jokin muu kuin oppilaan oma opettaja.

2.2.3 Oulun konservatorio

Oulun konservatorion musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelmassa (Oulun konservatorio 2018) musiikin perusopinnoissa valmistetaan instrumenttiopintojen lopuksi omaa osaamista kuvastava laaja *päättösuoritus*. Syventävissä opinnoissa suunnitellaan opinnot päättävä laajan oppimäärän *lopputyö*, minkä tarkoituksena on osoittaa oppilaan oman osaamisen laajuus. Lopputyöllä voi osoittaa tiettyä syvennettyä osaamista tai se voi muodostua oppilaitoksen opetustarjonnan mukaan useista erilaisista kokonaisuuksista.

Instrumenttiopinnoissa arviointia on kolmen kaltaista: jatkuvaa, vuosiarviointi tai lukuvuosipalaute sekä päättösuoritukseen sidottu arviointi. Jatkuva arviointi sijoittuu instrumenttitunneille sekä esiintymisten jälkeen ja antajana on oppilaan oma opettaja. Vuosiarviointia on nimensä mukaan kerran vuodessa ja se koostetaan esiintymisen jälkeen lautakunnan ja oman opettajan toimesta. Päättösuoritus sijoittuu perusopintojen lopulle. Päättösuorituksesta palautteen antaa lautakunta ja oma opettaja. (Oulun konservatorio 2018.) Konservatorion osaamisen osoittamisesta käytetään siis termejä *päättösuoritus* ja *lopputyö* riippuen opintolinjasta. Molemmat ovat perinteisen arvioidun konsertin kaltaisia tilanteita ja niistä antaa palautteen lautakunta ja oma opettaja.

2.2.4 Oulun ammattikorkeakoulu

Tällä hetkellä Oulun ammattikorkeakoulussa on pääasiassa käytössä lukuvuonna 2019–2020 aloittaneiden opiskelijoiden opetussuunnitelman mukaiset menetelmät. Tämä opetussuunnitelma (Oulun ammattikorkeakoulu 2021a) käyttää osaamisen arvioiduista tilanteista termejä *vuosinäyte*, *tutkintosuoritus*, *tutkintokonsertti* sekä *instrumenttitutkinto*. Arviointi toteutetaan asteikolla 1–5. Opiskelijan itsearviointi on osa kurssisuorituksia instrumentin ensimmäisestä kurssista lähtien. (Oulun ammattikorkeakoulu 2021a).

Lukuvuonna 2021–2022 aloittaneille opiskelijoille (Oulun ammattikorkeakoulu 2021b) sisältää toisen vuoden opintoihin kuuluvan *laajemman ohjelmakokonaisuuden* valmistelun ja esittämisen sekä opintojen viimeisen vuoden opinnoissa *päättökonsertin* valmistamisen ja esittämisen. Ensimmäisen vuoden opintoihin kuuluu valmistautuminen arvioituun esiintymiseen sekä oman edistymisen arviointia suhteessa aiempaan *osaamisen näyttöön*. Kaikki opintojaksot arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. (Oulun ammattikorkeakoulu 2021b.) Oulun ammattikorkeakoulussa osaamisen osoittamisen termejä on siis useita, ja ne kaikki perustuvat pääasiassa perinteiseen konserttimuotoiseen osaamisen osoittamiseen.

2.2.5 Sibelius-Akatemia

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian opinto-oppaan mukaan (Sibelius-Akatemia 2021) instrumentin opintoihin kuuluu eri tasoisia *tasosuorituksia/tutkinnon näyttökokeita, kandidikonsertti* sekä *maisterikonsertti*. Tasosuoritukset ja konsertit arvioi lautakunta. Arviointi tapahtuu instrumentista ja suorituksen tasosta riippuen joko numeerisesti asteikolla 0–5 tai hyväksytty/hylätty-asteikolla. Kursseihin kuuluvat asteikot, etydit, prima vista ja transponointi. Instrumentista riippuen ne voidaan soittaa erillisessä tilaisuudessa ja ne arvioidaan hylätty/hyväksytty-asteikolla. Lisäksi instrumenttiopintoihin sisältyy vuosittaisia esiintymisiä luokkakonserteissa, matineoissa ja muissa konserteissa.

Instrumentista riippuen opiskelija voi kerätä opintojensa aikana itselleen ohjelmisto-portfoliota. Portfolioon valitut teokset esitetään julkisesti, ja niistä saadaan Sibelius-Akatemian opettajan antama kirjallinen palaute. Ohjelmisto-portfolio on osa kandidikonsertin arvioitua suoritusta. (Sibelius-Akatemia 2021.) Sibelius-Akatemiassa on siis käytössä moninainen kirjo erilaisia käsitteitä ja muotoja osaamisen osoittamisen tavoista. Pääasiassa osaamisen osoittaminen keskittyy perinteisen kaltaiseen konserttimuotoiseen käytäntöön.

3 TUTKIMUKSEN ETENEMINEN

3.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on kvalitatiivinen kyselytutkimus. Tutkimuksen päätarkoituksena on kartoittaa, millaisin menetelmin suomalaisissa musiikkioppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa ja Sibelius-Akatemiassa on toteutettu instrumenttitutkintoja perinteisestä konsertti- eli live-muotoisesta toteutustavasta poiketen sekä millaisia kokemuksia ja asenteita osallisilla on näistä menetelmistä.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus voidaan nähdä kuin sateenvarjona, jonka alla voidaan nähdä hyvin erilaisia kvalitatiivisia tutkimuksia (Tuomi & Sarajärvi 2018, 10). *Laadullisen tutkimuksen käsikirjan* luvussa *Laadullisen tutkimuksen perusteet* (Metsämuuronen 2011, 92) mainitaan laadullisen tutkimuksen tutkimusmetodeiksi havainnointi, tekstianalyysi, haastattelu ja litterointi. Laadullisessa tutkimuksessa havainnointia käytetään toisen kulttuurin ymmärtämiseen, tekstianalyysissä pyrkimyksenä on toisen kulttuurin jäsenien käyttämien kategorioiden ymmärtäminen ja haastattelulla tarkoitetaan kysymysten esittämistä tietyille yksilölle tai joukolle satunnaisten vastaajien sijaan. (Metsämuuronen 2011, 92.) *Laadullisen tutkimuksen työkirjassa* (Pitkäranta 2010) luokitellaan yleisimmiksi laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiksi haastattelu, kysely, havainnointi sekä erilaisista dokumenteista saatava tieto. Työkirjan mukaan silloin, kun halutaan tietää ihmisen ajatuksia sekä toimintamalleja, on parasta kysyä tätä ihmiseltä itseltään. Tällöin haastattelu tai kysely on paras metodi aineistonkeruuseen. (Pitkäranta 2010, 103, 104.)

Kyselyn ja haastattelun ero on Pitkärannan (2010) mukaan tiedonantajan toiminnassa: kyselyssä tiedonantaja vastaa kirjallisesti, haastattelussa vastaus annetaan suullisesti (Pitkäranta 2010, 104). Teoksessaan *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* Tuomi ja Sarajärvi (2018) kertovat haastattelun heikkouden

verrattuna kyselyllä toteutettuun tutkimukseen olevan aika ja raha (Tuomi & Sarajärvi 2018, 64). Nimenomaan tietokoneen avulla verkossa toteutetun kyselyn etuna on sen taloudellisuus (Valli 2018, 89). Niinpä tutkimukseni resurssien puitteissa aineistonkeruumenetelmäksi luonnollinen valinta oli verkkokysely.

3.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

”Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on tutkijan avoin subjektiviteetti ja sen myöntäminen, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline.” – Eskola & Suoranta, 1998, 151

Teoksessaan *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* Eskola & Suoranta (1998) mainitsevat erityisesti kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin olevan jatkuvaa omien tehtyjen ratkaisujen pohtimista ja analyysin kattavuuden tarkastelua. Kvalitatiivisessa analyysissä teoksen mukaan tutkija joutuu pääasiassa tukeutumaan vain omiin tai tutkijakollegan ennako-oletuksiin, arjen peukalosääntöihin sekä enemmän tai vähemmän vahvaan teoreettiseen oppineisuuteen. Laadullisessa tutkimuksessa ei aineiston analyysivaihetta ja luotettavuuden arviointia voi erottaa toisistaan samalla tavalla kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, vaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan kulkea vapaammin analyysin, tulkintojen ja tutkimustekstin välillä. Eskolan ja Suorannan mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella esimerkiksi sen *uskottavuuden, siirrettävyyden, varmuuden ja vahvistuvuuden* avulla. (Eskola & Suoranta 1998, 151–152.) Hirsjärven ja kumppaneiden mukaan (2006) laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa kuvailemalla tutkimustilannetta ja tutkimusprosessia mahdollisimman tarkasti. Tähän kuuluu myös mahdollisten häiriötekijöiden sekä virhetulkintojen kirjaaminen ja huomioiminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 217.) Siispä tutkimusta tehdessä pyrittiin tutkimuksen toteuttamisen vaiheet ja tulokset kirjaamaan mahdollisimman avoimesti ja tarkasti esiin.

Koska kyseessä oli kyselylomakkeella toteutettu tutkimus eikä vastaaja voinut esittää tarkentavia kysymyksiä yhtä vaivattomasti kuin esimerkiksi

haastattelussa, oli tutkimuskysymysten asettelulla suuri merkitys. Kysymysten asettelussa pyrittiin selkeään muotoiluun, jotta väärinymmärtämisen tai epäselvän kysymyskohteen mahdollisuuksilta vältyttäisiin. Jotta tutkimustuloksista saataisiin mahdollisimman kattavat, haluttiin vastauksia kerätä mahdollisimman laajasti eri ikäryhmistä sekä kokemuksia kaikista mahdollisista rooleista, missä tutkintoihin voidaan osallistua. Lisäksi tutkimuksen kyselylomakelinkkiä sekä saatekirjettä pyrittiin jakamaan kaikille eri koulutusasteille, jotta kokemusten kirjo olisi niin kattava kuin mahdollista.

Kysymysten asettelussa pyrittiin käyttämään suljettuja kysymysvaihtoehtoja (esim. a, b, c, ...) aina kun mahdollista, jotta vastausten analysointi olisi mahdollisimman yksioikoista. Kyselylomake sisälsi kuitenkin suurelta osalta myös avoimia kysymyksiä, jotta yksilöiden kokemukset ja mielipiteet saatiin kerättyä täsmällisemmin talteen. Kaikista pyrkimyksistä huolimatta kyselytutkimuksen alkumetreillä törmättiin vajavaisiin vastausvaihtoehtoihin suljetuissa kysymyksissä. Tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä taustatukena käyttäen päädyttiin kesken tutkimuksen lisäämään osaan suljetuista vastauksista lisäksi avoin vastauskenttä, jolloin vastaaja kykeni tarvittaessa antamaan täsmällisemmän vastauksen kysymykseen.

Tutkimuksen tekemisessä tulee muistaa noudattaa tutkimusetiikkaa eli hyvää tieteellistä käytäntöä (Vilka 2021, 37). Hanna Vilka teoksessaan *Tutki ja kehitä* (2021) määrittää tutkimusetiikan ja hyvän tieteellisen käytännön pitävän sisällään yleisesti sovittujen pelisääntöjen noudattamista sekä eettisesti kestävien ja tiedeyhteisön hyväksymien tiedonhankintamenetelmien ja tutkimusmenetelmien käyttämistä. Hyvät tavat luonnollisestikin edellyttävät tutkijalta rehellisyyttä ja vilpitöntä toimintaa. Tällöin tutkijan tulee kunnioittaa ja huomioida toisten tutkijoiden työt ja saavutukset ja esittää omat ja muiden tulokset kunnioittaen ja oikeassa valossa. (Vilka 2021, 37–38). Tämän tutkimuksen tekemisessä noudatettiin tutkimusetiikkaa sekä hyviä tieteellisiä käytäntöjä pyrkimällä erottamaan mahdollisimman tarkasti tutkijan omat sanat ja ajatukset muiden ajatuksista. Lähteitä ja tutkimusaineistoa pyrittiin tulkitsemaan tutkijan omien taitojen ja kykyjen mukaan mahdollisimman kunnioittavasti ja oikeudellisesti. Lisäksi tutkimusprosessia kuvattaessa ja aineistoa analysoitaessa pyrittiin

läpinäkyvyyteen ja avoimuuteen. Tutkimuksessa kerättyä aineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti ja hyödynnettiin ainoastaan tämän tutkimuksen tarkoituksiin. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista, ja aineistoa kerättyä liitettiin kyselylomakkeen osallistumislinkin yhteyteen saatekirje informaationa tutkimuksen luonteesta ja anonyymiydestä.

Vaikka laadullinen tutkimus voidaan nähdä *kasvollisena* ja *persoonallisena* tutkimuksena ja tilastollisessa tutkimuksessa pyrittäisiin *kasvottomuuteen* (Pitkäranta 2010, 13), ei tämän tutkimuksen kannalta vastaajilla yksilöinä ollut merkitystä. Vaikka tutkimuksen pyrkimys olikin päästä yksilöiden henkilökohtaisiin kokemuksiin ja ajatuksiin käsiksi, haluttiin tutkimuksessa säilyttää vastaajien anonyymiyttä, jotta vastauksista ei voida päätellä esimerkiksi vastaajan opiskelu- tai työskentelypaikkaa. Tällöin vastaajille mahdollistettiin turva kertoa asiat suoraan omien kokemusten mukaan ilman leimautumisen pelkoa.

3.3 Tutkimusaineiston kerääminen

Kyselylomake suunniteltiin yhteistyössä ohjaavan opettajan kanssa. Kysymyksillä haluttiin ensisijaisesti selvittää käytettyjä vaihtoehtoisia toteutustapoja ja syitä niiden käyttämisen taustalla, havaintoja niiden toimivuudesta sekä osallisten mielipiteitä yleisesti tämän kaltaisia käytäntöjä kohtaan. Vaihtoehtoisiin toteutustapoihin liittyvien kysymysten taustalla vallitsi ajatus perinteisestä konserttimuotoisesta eli livenä tapahtuvasta hetkestä, missä oppilas tai opiskelija osoittaa instrumenttiosaamistaan lautakunnan ja mahdollisen yleisön edessä. Kyselylomakkeella haluttiin ensisijaisten selvityskohteiden lisäksi kartoittaa vastaajien taustatietoja (vastaajan ikäryhmä ja rooli tutkinnossa sekä tietoa oppilaitoksesta, tutkinnon musiikkigenrestä ja instrumentista), jotta vastauksia tarkasteltaessa voitiin muodostaa käsitys tutkimuksen kattavuudesta. Lomake haluttiin kuitenkin pitää täysin anonyyminä, jotta vastaajat saattoivat kertoa vapaasti kokemuksiaan aiheesta. Kyselylomakkeeseen valikoitui osaamisen osoittamisen tilannetta kuvaamaan termi *instrumenttitutkinto*. Pian kyselylomakkeen nettilinkin avaamisen jälkeen

käytettyjen käsitteiden avaamisen yhteyteen lisättiin selvennykseksi termin tarkoittavan tässä yhteydessä myös kurssitutkintoja, tasosuorituksia, arvioitavia näyttöjä sekä muita näihin rinnastettavia toteutuksia. Suljettuihin kysymyksiin pyrittiin luomaan valmiita vastausvaihtoehtoja käyttämällä apuna kuviteltuja vastauksia omien mielikuvien pohjalta (Valli 2018, 97). Yhteensä kyselylomakkeelle muodostui 17 kysymystä. Kyselylomake löytyy työn lopusta liitteenä 1.

Kyselylomakkeen suunnittelun yhteydessä kirjoitettiin saatekirje. Saatekirje sisälsi tutkijan yhteystiedot, osallistumislinkin sekä tietoja tutkimuksen kohteesta ja siihen osallistumisesta. Saatekirje löytyy liitteenä 2. Saatekirjeen ja kyselylomakkeen valmistuttua ryhdyttiin niitä jakamaan eri foorumeilla. Ensimmäisenä julkaisulupa saatiin Facebook-sivustolla kahdessa yksityisessä, musiikin alan ammattilaisia sisältävässä ryhmässä. Koska Facebookin käyttäjät ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa, saatiin heti lomakkeen julkaisun jälkeen julkaisun kommenttikenttään muutamia kullannarvoisia huomioita lomakkeesta. Vaikka perinteisesti kyselytutkimuslomakkeen julkaisun jälkeen ei lomakkeen kysymyksiin tule kajota, koettiin tässä tilanteessa toimivimmaksi ratkaisuksi tehdä pieniä lisäyksiä kysymysvalintoihin kyselyyn vastaamisen yksioikoistamiseksi sekä kyselyn luotettavuuden parantamiseksi.

Sosiaalisen median jälkeen saatekirjeen ja kyselylomakkeen jakaminen tapahtui sähköpostitse. Suomen musiikkioppilaitosten liiton sivuilta (SML 2021) löytyy lista jäsenoppilaitoksista, joiden rehtorien yhteystiedot löytyivät oppilaitoksen verkkosivuilta. Jäsenoppilaitoksia ovat konservatoriot ja musiikkiopistot. Tämän jälkeen oli vuorossa korkeakoulut, joihin lukeutuvat ne maamme ammattikorkeakoulut, jotka järjestävät musiikin opetusta, sekä Taideyliopistoon kuuluva Sibelius-Akatemia. Korkeakoulujen haasteeksi osoittautui oikean yhteyshenkilön löytäminen. Verkkosivut eivät aina palvelleet etsijäänsä tarpeeksi, jolloin oli onneksi helppo tukeutua korkeakoulun puhelinvaihteen palveluihin. Lähes kaikki tutkimusta varten löydetyistä sähköpostiosoitteista olivat toimivia, jolloin pyyntö osallistumisesta kyselytutkimukseen saatiin lähetettyä 101 postiosoitteeseen.

Osa postituslistalla olleista oppilaitoksista tarvitsi tutkimusluvan tutkimuksen jakamista varten. Osassa luvan hakeminen vaati tutkimuksen tekijältä epämuodollisen anomuksen lähettämisen sähköpostitse, toisiin lähetettiin täsmällisempi lomake allekirjoituksineen. Byrokraattisista syistä osa alkuperäisistä kyselylomakkeen jakokohteista karsiutui listalta pois joko tutkimuslupahakemusten käsittelyn aikataulullisten tai tutkimuksen tekemisen taloudellisten puolien vuoksi. Lisäksi osa postituslistalla olleista oppilaitoksista todettiin soveltumattomaksi kyselyyn oppilaitoksessa käytössä olevan opetussuunnitelman sekä perinteisiksi laskettavien instrumenttitutkintojen kaltaisten toteutusten puuttumisen vuoksi. Kyselylomakkeen nettilinkki oli avoinna yhteensä 25 päivää, minkä aikana lomaketta täytettiin 59 kertaa.

3.4 Tutkimusaineiston analyysi

Kyselylomakkeen nettilinkin sulkemisen jälkeen oli vuorossa aineiston analysointi. Vastausten analysointitapaan vaikutti merkittävästi kysymysten laatu sekä niihin annettujen yksilöllisten vastausten määrä ja laajuus. Osa kysymyksistä oli strukturoituja eli suljettuja, jolloin vastauksen saattoi antaa vain valmiista vastausvaihtoehdoista. Tällöin tulokset voitiin nähdä suoraan taulukoitavassa muodossa. Osa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joissa annettiin valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi mahdollisuus avoimeen, yksilölliseen vastaukseen. Tällöin annetut sekä yksilölliset vastaukset tuli yhdistää manuaalisesti. Lisäksi osa kysymyksistä oli täysin avoimia, joihin vastaaja saattoi vastata vapaasti omin sanoin. Näiden vastausten analysoinnissa pyrittiin luokittelemaan vastauksia teemoittain, jolloin saatiin käsitystä vastausten sisältämisestä yleisistä linjoista sekä yksittäisistä tapauksista.

Kysymysten 1–6, 14 ja 16 vastaukset sisälsivät pääasiassa suoraan taulukoitavaa materiaalia. Kysymykset 1–6 sekä 14 olivat valinta- tai monivalintakysymyksiä, joihin saatiin annettujen vastausvaihtoehtojen lisäksi yksinkertaisia yksilöllisiä vastauksia. Kysymyksessä 16 kartoitettiin asenteita ja mielipiteitä väitteillä käyttäen vastausmenetelmänä Likertin asteikkoa 1–5. Vastauksista pyrittiin muodostamaan yleisten käsitysten lisäksi ryhmäkeskeisiä

näkemyksiä, mikäli ryhmän ajatukset poikkesivat voimakkaasti kaikkien vastaajien muodostamista yleisistä linjoista. Erillisinä ryhminä tarkasteltiin tutkinnon tekijöitä sekä opettajien ja lautakunnan jäsenten muodostamaa ryhmää. Kysymyksiin 7–12 saatiin annettujen vastausvaihtoehtojen lisäksi runsaasti yksilöllisiä vastauksia, joten vastauksia tulkittaessa pyrittiin luomaan yhtenäinen käsitys sekä kiinteistä että avoimista vastauksista. Kysymykset 8, 13, 15 ja 17 olivat täysin avoimia kysymyksiä. Näistä ainoastaan numero 17 oli vapaehtoinen kysymys. Tällöin muihin kysymyksiin saatiin 59 yksilöllistä vastausta, ja kysymykseen 17 annettiin vastaus 22 kertaa.

Vastausten analysoinnissa pyrittiin tuomaan selkeästi esiin ne näkökulmat, jotka olivat saaneet eniten mainintoja vastaajilta. Tämän lisäksi esiin nostettiin tarkoituksella myös marginaalisia vastauksia, sillä tutkimuksessa haluttiin nimenomaan selvittää käytettyjen menetelmien kirjoa eikä niinkään mainintojen prosentuaalisia osuuksia, vaikka selvyuden vuoksi tätäkin puolta tuloksissa avattiin. Täten esimerkiksi yksikin maininta tietystä sovelluksesta tai käytännöstä pyrittiin sisällyttämään tuloksiin, mikäli se nähtiin tutkimuksen kannalta olennaisena elementtinä.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitellään Webropol-kyselylomakkeella kerättyä aineistoa. Lomakkeella kerättiin vastaajien taustatietoja, kuten vastaajan ikäryhmä, rooli tutkinnossa, oppilaitos, tutkinnon musiikkigenre ja instrumentti. Näiden avulla pyrittiin kartoittamaan tutkimuksen luotettavuutta saamalla informaatiota siitä, kuinka laajasta ja heterogeenisestä ryhmästä vastauksia on saatu. Taustatietojen lisäksi kyselyssä selvitettiin syitä vaihtoehtoisten toteutustapojen taustalla sekä itse toteutusmenetelmistä, arvioinnista ja palautteen annosta. Näiden lisäksi kyselylomake sisälsi kysymyksiä vastaajan omista kokemuksista ja asenteista vaihtoehtoisin menetelmin toteutettavia tutkintoja kohtaan.

Tutkimuksen kyselylomake täytettiin 59 kertaa. Useisiin lomakkeen kysymyksiin pystyi vastaamaan sekä annetuin että yksilöllisin vastauksin, jolloin esimerkiksi tutkintoon osallistumisen rooleja saattoi yhdellä vastaajalla olla useampia. Tästä johtuen, vaikka lomakkeen vastausten $n = 59$, voitiin joihinkin kysymyksiin saada tätä suurempi määrä vastauksia.

4.1 Tutkimukseen vastanneiden taustatiedot

Vaikkakin Vallin ja Perkkilän mukaan (2018) aikuisväestöstä innokkaimpia vastaajia nettikyselyihin ovat 15–25-vuotiaat, oli tähän kyselyyn vastanneista lähes puolet (44 %) iältään 46–60-vuotiaita (Valli & Perkkilä 2018, 101–102). Neljäsosa (25 %) vastaajista oli 31–45-vuotiaita ja viidesosa (20 %) 18–30-vuotiaita. Vastaajista yksi oli alle 18 vuotta ja viisi vastaajista yli 60-vuotiaita. Lomakkeen vastaajista 28 mainitsi olleensa tutkinnon toteutuksessa osallisena opettajan roolissa, 21 lautakunnassa, 11 tutkinnon tekijänä ja yksi tutkinnon tekijän avustajana.

Hieman yli puolet (34kpl) vastauksien instrumenttitutkinnoista oli toteutettu musiikkiopistoissa. Seuraavaksi eniten vastauksia tuli Sibelius-Akatemiasta (8), konservatorioista (8) sekä ammattikorkeakouluista (8). Yksi vastaajista kertoi

osallistuneensa tutkintoon ”kansalaisopistossa, jossa tarjotaan myös laajaa opetussuunnitelmaa”. Toinen avoimeen kysymykseen vastanneista tarkensi osallistumisensa olleen ”AMK:ssa pedioppilaiden tutkinnot”.

Vastauksissa vallitseva musiikkigenre oli klassinen musiikki (85 % vastauksista). 10 %:ssa vastauksista genrenä oli pop/jazz-musiikki, loput tutkinnoista sisälsivät useita musiikkigenrejä. Tutkinnoissa käytettyjen instrumenttien kirjo osoittautui laajaksi. Vastauksissa mainittiin puhallinsoitin 19 kertaa, kosketinsoitin 14 kertaa, jousisoitin kahdeksan kertaa, laulu kuusi kertaa, kitara viidesti, näppäilysoitin kolmesti, kuoronjohto kahdesti sekä rummut, harmonikka, urut ja teorian solfa kerran.

4.2 Syitä vaihtoehtoisten toteutustapojen taustalla

Kyselylomakkeen kysymyksessä 4 kartoitettiin tutkinnon toteuttamisen ajankohtaa tavoitteena selvittää koronan ja vaihtoehtoisten toteutustapojen käytön lisääntymisen yhteyttä. Vaikka koronasta johtuvat rajoitukset saapuivatkin Suomeen hieman myöhemmin, valikoitui ennen ja jälkeen koronaa -osoittajaksi maaliskuu 2020. Vastauksista 92 % sijoittaa tutkinnon toteutuksen maaliskuun 2020 jälkeen, mistä voidaan päätellä koronan vaikutuksen olleen merkittävä tekijä vaihtoehtoisten toteutustapojen lisääntymiseen.

Kysymyksessä 8 pyydettiin vastaajia kertomaan omin sanoin vaihtoehtoisen toteutustavan taustasyistä. Vastauksen antamisen helpottamiseksi esimerkkisyiksi annettiin maantieteelliset haasteet, terveydelliset syyt ja korona. Kysymykseen vastaaminen oli pakollista, joten yksilöllisiä vastauksia tuli 59. Näistä 50:ssä mainittiin syyksi korona, mikä tukee päätelmää koronan lisäävästä vaikutuksesta toteutustapojen moninaistamiseen. Viidessä näistä 50:stä koronan lisäksi mainittiin maantieteelliset syyt. Tällöin esimerkiksi soittajien tai oppilaan ja lautakunnan ollessa eri paikkakunnilla oli tutkinnon toteuttaminen mahdollista ainoastaan vaihtoehtoisin menetelmin. Muiksi syiksi vaihtoehtoihin toteutustapoihin mainittiin oppilaitoksen tai oppiaineen käytäntö (neljä kertaa), uusi opetussuunnitelma (kahdesti) sekä taiteen eri genrejen yhdistäminen,

esimerkiksi runo/tanssi/kuva (kerran). Yksi vastaus sisälsi yleisen kommentin muuttuvasta ihmisestä ja maailmasta, mihin ”vanhanaikainen tutkintomeininki pönöttävine lautakuntineen ei oikein istu”, minkä vuoksi musiikkioppilaitosten olisi reagoitava ja otettava uusia toimintatapoja haltuun. Koronan olemassaolo on siis selvästi vaikuttanut vaihtoehtoisten toimintatapojen laajuuteen, vaikkakin uusi opetussuunnitelma on osaltaan mahdollistanut niiden käyttämisen myös ennen koronaa.

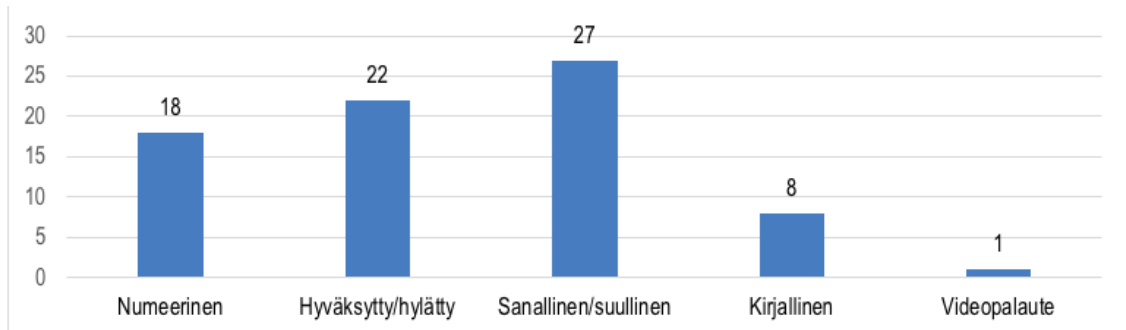
4.3 Tavat toteuttaa vaihtoehtoisia instrumenttitutkintoja

Kysymyksissä 7 sekä 9–13 kartoitettiin vaihtoehtoisin menetelmin toteutetun tutkinnon tapoja ja menetelmiä. Kysymyksissä keskityttiin itse suorituksen toteuttamiseen sekä sen arvioinnin ja palautteen antamisen tapoihin.

4.3.1 Arviointi

Kysymys 7 kartoitti tutkinnon arviointitapaa. Valmiina vastausvaihtoehtoina kysymykseen annettiin numeerinen sekä hyväksyty/hylätty. Näiden lisäksi yksilöllisissä vastauksissa mainittiin sanallinen, suullinen, kirjallinen, videopalaute sekä suoritettu. Yhden vastaajan tutkinto on vielä kesken, eikä arvioinnin laadusta ollut mainintaa. Yhteensä erilaisia arviointitapoja tuli ilmi siis kuusi, joista sanallinen ja suullinen sekä hyväksyty/hylätty ja suoritettu herättävät toiveen tarkentavien kysymysten esittämisen mahdollisuudelle. Ovatko *sanallinen* ja *suullinen* tässä yhteydessä toistensa synonyymejä? Tarkoittaako *suoritettu* käytännössä samaa arviointitapaa kuin *hyväksyty/hylätty*? Lisäksi tarkentavilla kysymyksillä voisi selvittää, sisältääkö esimerkiksi suullinen arviointi lainkaan arviointia kurssin läpikäymisestä (suoritettu/hyväksyty/hylätty), vai sisältääkö se ainoastaan suullista palautetta toteutuksesta ja kurssin läpäisy on automaatio. Toisin sanoen, sisältyykö suulliseen, sanalliseen, kirjalliseen ja videon välityksellä annettuun arviointiin automaattisesti oletus kurssin arvioinnista asteikolla hyväksyty tai hylätty?

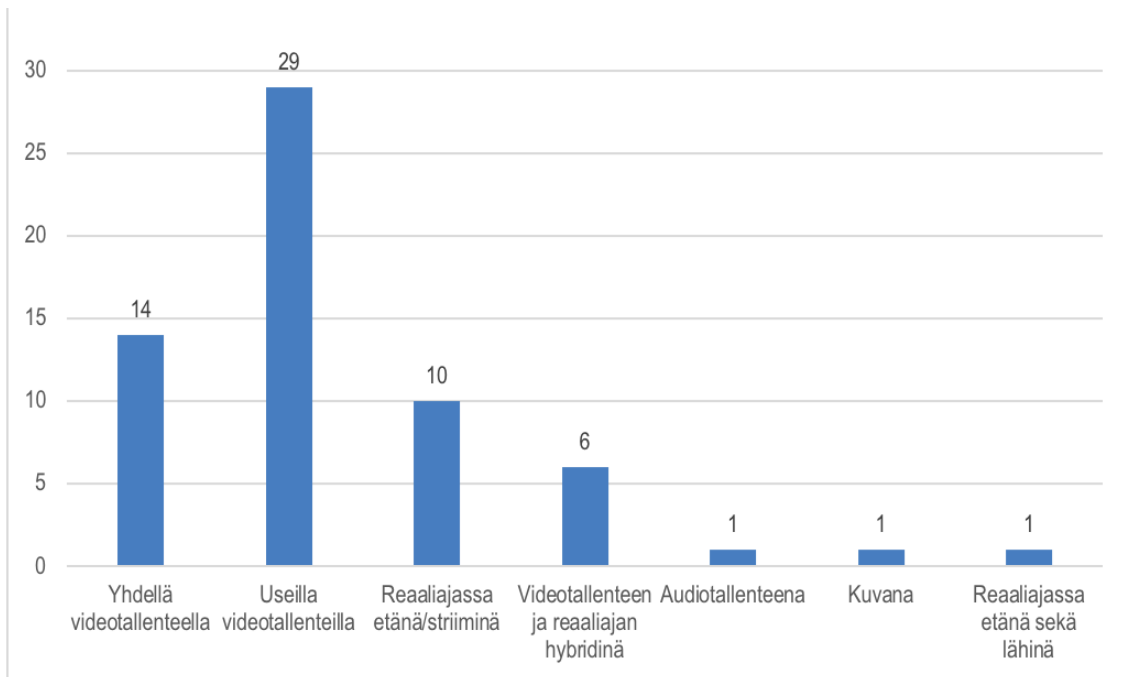
Kuviossa 1 esitetään eri arviointitapoja ja niiden mainintojen määrää, kun *sanallinen* ja *suullinen* tulkitaan tarkoittavaksi samaa asiaa, sekä *suoritettu* tulkitaan vastaamaan samaa *hyväksytty/hylätty*-asteikon kanssa.

KUVIO 1. Erilaiset käytetyt arviointimenetelmät (n = 76 kpl)

4.3.2 Tutkinnon toteutus

Kysymyksessä 9 selvitettiin tutkinnon toteuttamisen menetelmiä. Annetut vastausvaihtoehdot olivat yhden videotallenteen avulla, useiden videotallenteiden avulla, reaaliajassa etäyhteydellä tai videotallenteen ja reaaliajan hybridinä. Näiden lisäksi vastaaja saattoi vastata kysymykseen yksilöllisillä vastauksilla. Annettujen sekä yksilöllisten vastausten yhdistämisen jälkeen voitiin muodostaa kuvion 2 kaltainen kaavio mainituista toimintatavoista sekä siitä, kuinka monta kertaa kyseinen tapa vastauksissa nousi esiin.

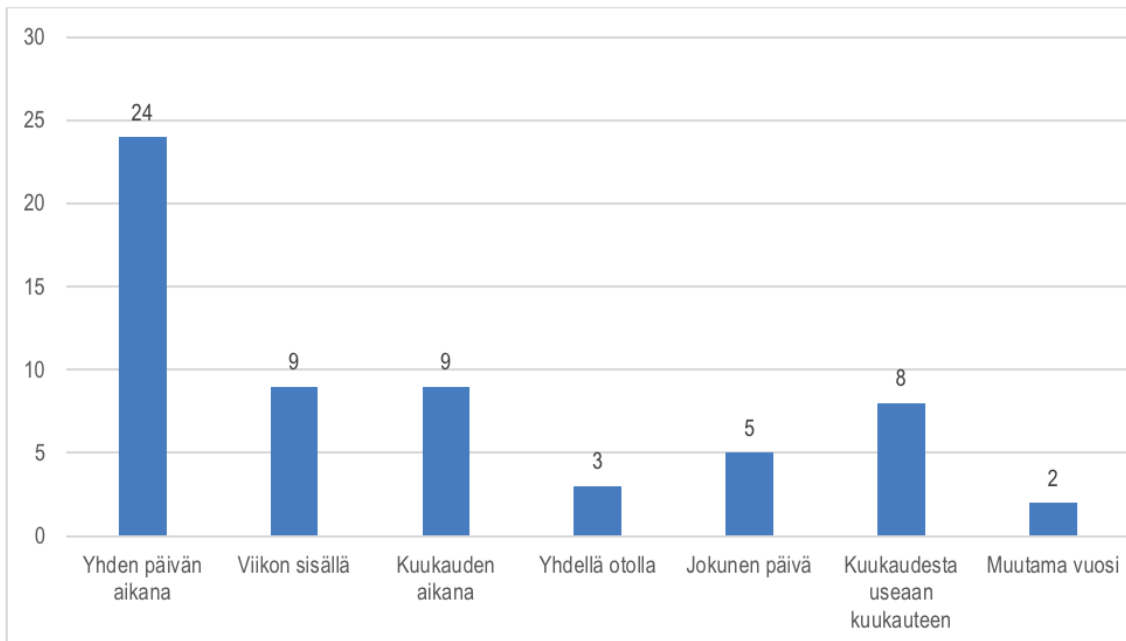

KUVIO 2. Tutkinnon toteuttamisen tavat (n = 62 kpl)

Vaihtoehtoisina toteutustapoina ylivoimainen on videotallenteen tekeminen. Tämän lisäksi on hyödynnetty reaaliaikaista etäyhteyttä, pelkän äänen tallentamista, kuvatoteutusta sekä näiden erilaisia yhdistelmiä. Eräs konkreettinen esimerkki videotallenteiden käytöstä oli luoda useita tallenteita sisältänyt soittolista YouTubeen.

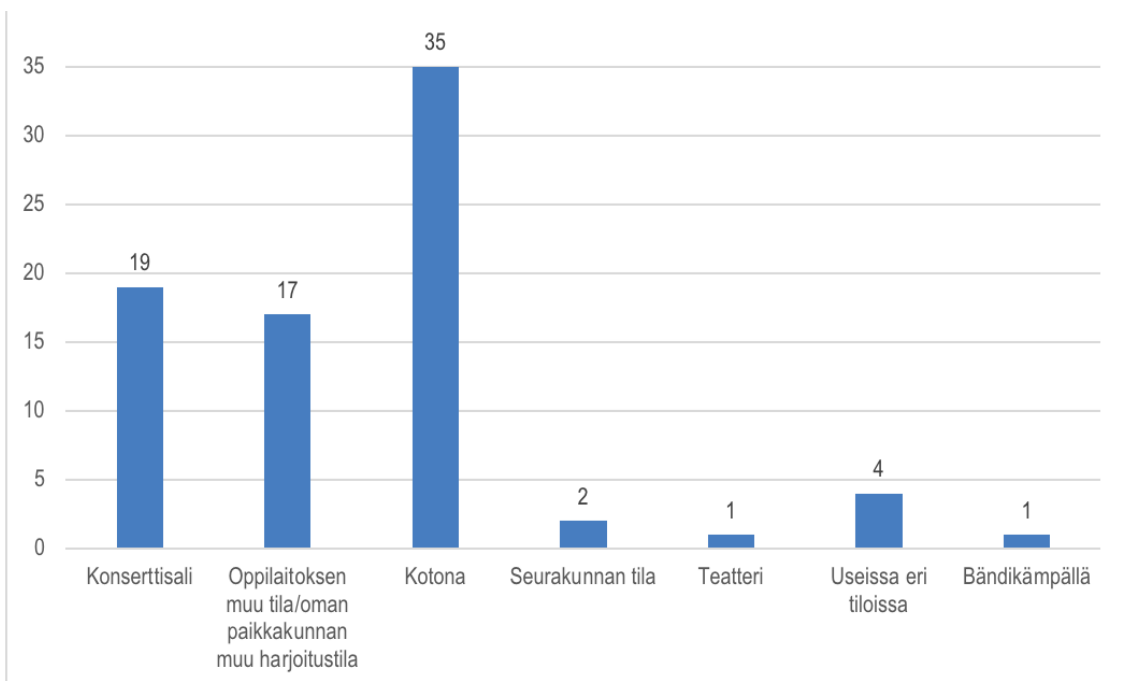
Kysymys 10 koski tutkinnon toteutukseen käytettyä aikaa. Valmiiksi vastausvaihtoehdoiksi annettiin yhden päivän aikana, viikon sisällä ja kuukauden aikana. 41 % vastaajista kertoi kyseessä olevan tutkinnon kokonaisuuden toteutuneen yhden päivän aikana. 15 % toteutettiin yhden viikon sisällä, toinen 15 % kuukauden aikana. Yksilöllisissä vastauksissa (29 %) tutkinnon toteuttamiseen käytettiin aikaa minimissään kappaleiden läpisoiton verran (suoritus toteutettu yhdellä läpivedolla), maksimissaan suoritukseen huomioitiin useamman vuoden aikana kerättyä näyttöä. Pääasiassa yksilöllisissä vastauksissa nousi esiin kuukaudesta muutama kuukauteen kattava ajanjakso. Kuviossa 3 esitetään annetut vastaukset ja niiden mainintakerrat.

KUVIO 3. Tutkinnon toteuttamiseen käytetty aika (n = 60 kpl)

Kysymyksessä 11 keskityttiin tutkinnon toteuttamisen sijaintiin. Kuvio 4 esittää mainitut toteutuspaikat ja mainintojen määrän.

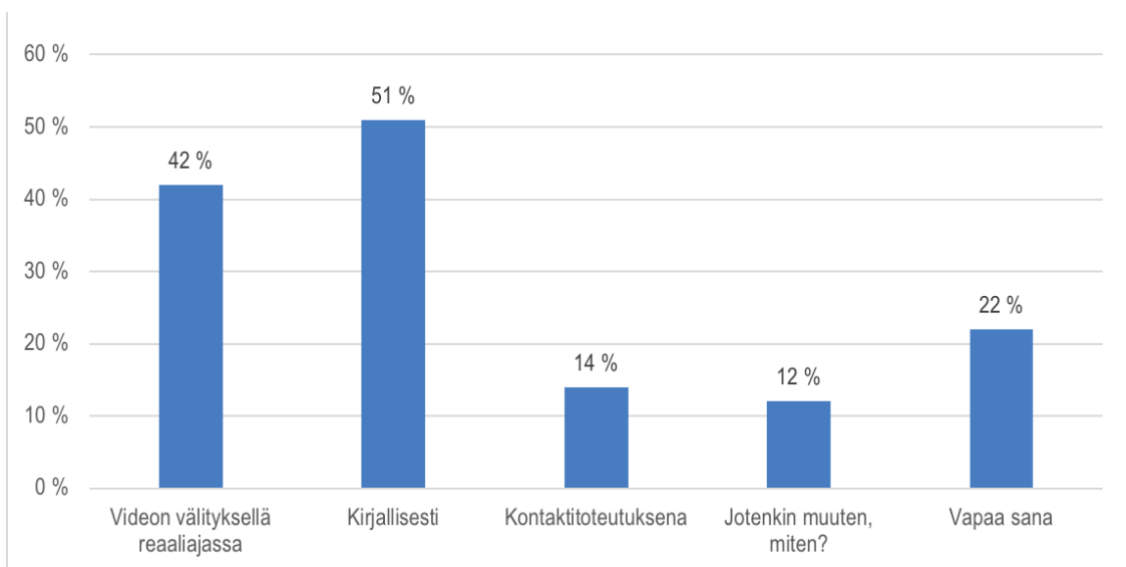
KUVIO 4. Tutkinnon toteuttamispaikat (n = 79 kpl)

Ylivoimaisesti eniten mainintoja sai oppilaan oma koti. Toiseksi eniten on tutkintoja toteutettu oppilaitoksen konserttisalissa. Oppilaitoksen muut tilat ja

muut mainitut harjoitustilat yhdistettiin, sillä osassa vastauksista jäi epäselväksi, tarkoitettiinko muulla tilalla oman vai jonkin muun paikkakunnan oppilaitoksen tiloja. Muina tiloina mainittiin esimerkiksi harjoitustila, opetusluokka tai oppilaitoksen käytössä oleva kirkko. Yksilöllisistä vastauksista kävi ilmi paikan järjestämisen olleen osittain oppilaan tai opiskelijan itsensä vastuulla. Osassa toteutuksista valittiin tilat esitettävän ohjelmiston mukaan, missä huomion kohteena oli esimerkiksi käytettävän instrumentin laatu tai kappaleen luonteeseen sopiva akustiikka. Lisäksi eräs huomio tutkimuksen toteuttamisen sijainnista kuului seuraavasti: ”Tavallaan olisi hyvä, jos videointi tapahtuisi jossain ’ei tutussa’ ympäristössä; silloin saisi enemmän konserttimaista tunnetta.”

4.3.3 Palautteen antaminen

Kysymyksessä 12 palautteen antamista selvitettiin kyselyssä kysymällä, miten tutkimuksen tekijä sai palautteen tutkimuksesta. Kysymykseen pystyi valitsemaan useita valmiita vaihtoehtoja sekä kirjoittamaan avoimeen kenttään yksilöllisen vastauksen. Vastauksia saatiin kaiken kaikkiaan 83 kappaletta (n = 83). Kuvio 5 esittää vastausten jakaantumisen eri vastausvaihtoehtojen välille.

KUVIO 5. Palautteen antamisen menetelmät

Kirjallisesti sekä reaaliajassa videon välityksellä tehdyt palautteenantomuodot ovat siis kyselyn mukaan käytetyimpiä. Vain 14 % vastauksista yhdisti

vaihtoehtoisin menetelmin toteutettuun tutkintoon kontaktitoteutuksena tapahtuneen palautteen antamisen. 12 % vastaajista halusi sanallistaa vastaustaan tarkemmin. Nämä vastaukset sisälsivät valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi kirjallisen sekä etämuotoisen palautteenannon hybridiä, missä etämuotoinen saattoi olla joko reaaliajassa tapahtuvaa tai tallenteena annettuna. Näiden lisäksi vastauksissa mainittiin kirjallisesti Drive-kansion välityksellä, ääniviestinä, WhatsApp-videonä sekä ”opettajan kautta”. Opettajan kautta annettu palaute herättää kysymyksen palautteenantokanavasta. Se on siis voitu toteuttaa tallenteena tai reaaliajassa, kontaktitoteutuksena tai etänä. Vapaan sanan kentässä sekä kysymyksen 13 yksilöllisissä vastauksissa mainittiin käytetyiksi työtavoiksi tai -välineiksi edellä mainittujen lisäksi Zoom, Teams, sähköposti sekä puhelinsoitto.

Vapaan sanan kentässä mainittiin sekä positiivisia että negatiivisia huomioita etäyhteydessä annettua palautetta kohtaan. Positiivisena asiana nähtiin tutkinnon toteuttaminen tallenteena, sillä ”videoita etukäteen katsottuna on enemmän aikaa miettiä jotain järkevää sanottavaa”. Lisäksi keuhuttiin Zoomin välityksellä annetun palautteen toimivuutta sekä sitä, että etäyhteydessä on katsekontakti ”tutkinnon suorittajaan ja myös kaikkiin muihin arvioijiin”. Negatiivisia huomioita oli videopalautteen antamisen haasteet, videoyhteyden pätkiminen sekä maskin luomat haasteet puheen kuulemisessa.

Kysymys 13 näkyi ainoastaan vastaajille, jotka olivat valinneen kysymyksessä kaksi roolukseen lautakunnan jäsenenä olemisen. Kysymys oli avoin ja siinä pyydettiin kertomaan lautakunnan osuudesta arviointiin tarkemmin. Vastausten perusteella arvioinnin ja palautteen antamisen menetelmiä on useita – lautakunta voi katsoa tallenteen tai live-striimin joko yhtä aikaa samassa tai eri tiloissa tai erikseen omiin aikatauluihin sopivasti. Yhtä aikaa katsottuna yhteinen keskustelu alkoi pääasiassa heti suorituksen katsomisen jälkeen. Jos lautakunta katsoi videot etukäteen, saattoi jokainen kirjoittaa huomioitaan ylös valmiiksi yhteistä tapaamista varten. Useissa vastauksissa lautakunta ei ollut suorassa yhteydessä tutkinnon tekijään lainkaan, vaan (kirjallinen) palaute siirtyi lautakunnalta tekijälle opettajan välityksellä. Seuraavaksi kolme suoraa esimerkkiä avoimista vastauksista sekä arvioinnin toteuttamisesta.

Tutkinto videoitiin ja ladattiin youtubeen, jonka jälkeen lautakunta sai linkin yksityiseen videoon. Seuraavana päivänä whatsapp-ryhmäpuhelun kautta lautakunta, oppilas ja opettaja kokoontuu antamaan palautteen suorituksesta. Arvosanan pohtimisen aikana oppilas poistui keskustelusta, ja hänet kutsuttiin takaisin, kun lautakunta oli valmis.

Oppilaan opettaja välitti oppilaan tekemät videotallenteet lautakunnan jäsenille, jotka tahoillaan katsoivat ne. Lautakunta piti etäpalaverin, jossa tallenteista keskusteltiin ja sen pohjalta annettiin oppilaalle palaute suullisessa ja kirjallisessa muodossa.

Suoritukset katsottiin etäyhteydellä reaaliajassa, suorituksen jälkeen lautakunnan jäsenet antoivat välittömästi palautteen ja lopuksi todettiin tutkinnon hyväksyminen/hylkääminen, kandidaatin ollessa edelleen kuulolla. (Tämä menettelytapa hyväksyttiin lautakunnan kesken ennen tutkintojen suoritusta.)

Osassa toteutuksia on siis pyritty toimimaan samoin menetelmin kuin ennenkin ainoana poikkeuksena se, etteivät osalliset voineet olla fyysisesti samassa tilassa. Nykyteknologia mahdollistaa helposti esimerkiksi ensimmäisen esimerkin kaltaisen toiminnan myös etäyhteyksin, missä joku osallistujista voidaan hyvin pienin toimin poistaa hetkeksi kokouksesta ja kutsua jälleen sisään. Muutoin toteutuksissa on lähdetty rohkeasti kokeilemaan uusia keinoja toteuttaa palautteen antamista yhdistelemällä erilaisia teknologisia keinoja palautteen koostamisen ja antamisen eri vaiheissa.

4.4 Kokemukset, mielipiteet ja asenteet vaihtoehtoisista toteutustavoista

Kysymykset 14 ja 15 koskivat vaihtoehtoisin menetelmin sekä perinteisin toteutustavoin järjestettyjen tutkintojen vertailua keskenään. Kysymyksessä 14 kysyttiin, oliko vastaaja ollut aiemmin osallisena niin kutsutussa perinteisessä tutkinnonsuoritusilanteessa (tekijänä, opettajana tai lautakunnassa). Vastaajista ainoastaan neljällä ei ollut aikaisempaa kokemusta, jolloin kysymykseen 15 pääsi vastaamaan 55 vastaajaa, joilla oli aikaisempia kokemuksia ja täten mahdollisuus vertailla toteutustapoja keskenään.

Kysymyksessä 15 pyydettiin kertomaan vapaasti omia kokemuksia, tunteita ja ajatuksia suoritustapojen eroavaisuuksista. Pääasiassa vaihtoehtoisten

toteutustapojen nouseminen perinteisen suoritustavan rinnalle nähtiin positiivisena elementtinä ja osana maailman normaalia kehitystä. Tärkeäksi huomionaiheeksi nousi kuitenkin laitteiden, soitinten ja tilojen laatu vaihtoehtoisia menetelmiä käytettäessä. Lisäksi esimerkiksi tallennetta tehdessä tulisi kiinnittää huomiota muun muassa kuvakulman valintaan. Myös lautakunnalla tulisi olla hyvät välineet tallenteiden tai striimien katsomiseen ja kuuntelemiseen, sillä ylipäättään ”videointina soitosta jää erilaiset sävyt yms. hienovaraiset musiikin detaljet helposti vähän varjoon”. Eräässä vastauksessa todettiin myös nyanssien ja soinnin suppeammaksi jäämisen voivan olla toiselle oppilaalle hyödyksi, toiselle haitaksi. Esiin nousi myös näkemys opetuksen yksilöllistämisen mahdollisuuksista sekä uudesta opetussuunnitelmasta, missä näytöt eivät enää ole pääroolissa. Nykyisen kaltaiset menetelmät koettiin jopa enemmän oppijälähtöisiksi kuin perinteiset tavat. Useissa vastauksissa mainittiinkin parhaimmaksi toteutusmenetelmäksi perinteisen ja vaihtoehtoisen tavan hybridi.

Vastauksissa nousi useasti esiin vaihtoehtoisten menetelmien sopivan toisille paremmin kuin toisille. Esimerkiksi ujoille tai suurta esiintymisjännitystä poteville tallenteena toteutettu tutkinto voi toimia huomattavasti paremmin kuin live-esiintyminen. Toisaalta vastauksissa korostettiin, ettei mikään voi korvata live-esiintymisiä. Konsertin välitön tunnelma, akustinen kokemus, tilanteen vuorovaikutus esiintyjän, säestäjän, yleisön ja lautakunnan välillä sekä musiikin jakamisen ilo jäävät tallenteissa puuttumaan. Lisäksi esiintymisjännityksen käsitteleminen jää etätoteutuksissa vähemmälle, vaikka osa vastauksista sisälsikin kokemuksen esiintymistilanteesta tallennetta tehdessä. Etenkin tutkinnon tekijät jäivät kaipaamaan kontaktia yleisön kanssa videon avulla toteutetuissa tutkinnoissa. Osa tutkinnon tekijöistä koki yleisön puuttumisen vaikuttavan jopa suoraan omaan soittamisen tasoon. Seuraavassa kolmen tutkinnon tekijän näkemykset aiheeseen:

Yleisö on ensinnäkin tärkeä osa tutkintotilannetta, tässä sitä ei ollut. Ei saanut sitä vastakaikua yleisöltä esiintyessä ja vastaavasti tilanne ei vastannut konserttia lainkaan. Sen lisäksi, koska tilanne ei tapahtunut reaaliajassa ei saanut myöskään sitä jännittävää, kutkuttavaa konserttitilannetta, vaan tuntui tosiaan siltä, kuin olisi nauhoittanut esim. kisoja varten.

Videoitu tutkintokonsertti poistaa esiintymisestä yleisön, mikä tuntuu nutinkuriselta, kun tarkoitus olisi valmistua esittävään ammattiin. Päätin itse soittaa kaiken vain kerran - kuin konsertissa. Videossa ei Myöskään koskaan välity sama energia ja hienovireisyys. Varsinkin, kun itseltäni löytyvät videointivälineet olivat halvat.

It was a horrible experience to the final concert without any audience and as a result I played really bad.

Useat jaetut kokemukset koskivat tallenteiden nauhoittamisen positiivisia tai/ja negatiivisia puolia. Positiivisiksi elementeiksi nähtiin esiintymisjännityksen lieveneminen ja täten parempi kyky tulkintaan ja rentoon soittamiseen, paineiden väheneminen uusintayrityksen mahdollisuuden ollessa olemassa sekä oman osaamisen tarkkailu ja edistyminen, sillä ”oppilaat eivät itse hyväksyneet heikkoja versioita, treenasivat ja videoivat uudestaan kunnes olivat itse tyytyväisiä”. Suorituksen jakaminen pidemmälle ajanjaksolle nähtiin myös etuna, sillä tällöin päästiin tarkastelemaan esiintyjän kehitystä pidemmän ajan jaksolla. Lisäksi joustava aikataulu ohjelmiston toteuttamisessa koettiin positiiviseksi puoleksi. Eräästä kommentista kävi ilmi myös tallenteiden hyödyntäminen luovasti, esimerkiksi käyttäen apuna ”editointia: oppilas esiintyi ’yhtyeenä itsensä kanssa’”. Tallenteiden uudelleen nauhoituksen mahdollisuus nähtiin kuitenkin myös haittaavana tekijänä. Monet olivat kokeneet oppilaan uupumista loputtomissa yrityksissä parempaan suoritukseen. Seuraavana kolme otetta vastauksista liittyen uusintaottojen mahdollisuuteen:

Toisaalta "rajattomat" nauhoituskerrat tekivät oppilaista huolettomampia ja toisaalta myös täydellisyyteen pyrkiviä (kun tulee virhe lopetetaan soitto ja otetaan alusta). Tästä tuli helposti ikävä kierre mikä pitkitti kappaleiden nauhoitushetkeä turhaan ja turhautti oppilasta itseäänkin.

Liveinä tilanne on se mikä on. Videona usein haluaa useamman otoksen ja valita itse parhaimman. Osa on kokenut videot haastavampana, koska kuunneltuaan tuotoksen tuntee, ettei se ole omasta mielestä riittävän hyvä. Toisaalta siinä oppii kriittiseksi ja tarkemmaksi myös liveinä esiintymisiin suhteen

Keskustelin kuitenkin heidän kanssaan paljonkin konserttitilanteen ainutlaatuisuudesta ja juuri siitä, että on tärkeää pystyä jättämään kappaleet tietäen, että toki ne menisivät vielä paremmin, jos harjoitellaan vielä muutama viikko, kuukausi tai vuosi...

Useissa vastauksissa ratkaisuksi uupumustilanteen välttämiseen mainittiinkin oman opettajan läsnäolo nauhoitustilanteessa, jolloin opettaja on "tukena ohjaamassa oppilasta ja rajoittaa vähän tätä 'kuvataan vielä uudestaan' -pyrkimystä".

Myös suoritusten arviointi sekä sen vuorovaikutteisuus herätti vastaajissa mielipiteitä. Osa vastaajista koki tallenteena toteutettavan tutkinnon helpottavan arviointia, sillä tallennetta katsoessa voi harkita ja arvioida rauhassa. Erään vastaajan mielestä "teknisiä asioita saattaa nähdä videoinnista jopa paremmin kuin livetilanteessa". Toisaalta esimerkiksi laulutekniikan havainnointi mainittiin haastavammaksi etäyhteyksin. Useat kommentoivat arviointitilanteen vuorovaikutuksen tärkeäksi elementiksi ja sen puuttuminen tallentein toteutetussa tutkinnossa koettiin negatiivisesti. Tutkintoa arvioitaessa olisi tärkeä osallistaa oppilas mukaan arviointiin, jolloin voitaisiin keskustella muun muassa tutkinnon tekijän tavoitteista ja antaa hänelle mahdollisuus keskustella esimerkiksi tietyistä palautteen kohdista tarkemmin. Oppilaan osallistamisen mahdollisuus, sanattoman vuorovaikutuksen sekä esimerkiksi vitsailun pois jääminen etäyhteyksin toteutetuissa arvioinnissa koettiin arviointitilannetta haittaavana tekijänä. Virheiden korostuminen videoinneissa nostettiin myös esiin. Osa vastaajista koki arvioivansakin live-esiintymisiä armollisemmin kuin tallenteita.

Nauhoitettu tutkinto antoi erilaisen mahdollisuuden kuunnella soittoa, koska nauhoitetta pystyi kuuntelemaan useaan otteeseen. Tässä on kuitenkin se vaara, että aletaan arvioida asioita, jotka eivät kuulu live-esityksessä ja tutkinnon tekijä joutuu erilaisen arvioinnin kohteeksi kuin muut.

4.4.1 Mielipiteiden ja asenteiden kartoittaminen väittämien avulla

Selvitettäessä vastaajien asenteita ja mielipiteitä on Likertin asteikko yksi käytetyimmistä ja toimivimmista vaihtoehtoista (Valli 2018, 92). Kysymys 16 sisälsi väittämiä vaihtoehtoisin menetelmin toteutetusta instrumenttitutkinnosta, joiden avulla pyrittiin selvittämään vastaajien asenteita ja mielipiteitä vaihtoehtoisia menetelmiä kohtaan. Kysymys toteutettiin Likertin asteikolla

käyttäen viisiportaista asteikkoa, missä 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Väittämiä oli 12. Tuloksia analysoitaessa hyödynnettiin osittain Likertin viisiportaisen asteikon muuntamista kolmiportaiseksi siten, että vastaukset 1 ja 2 yhdistettiin kuvaamaan eriävää ja vastaukset 4 ja 5 yhtenevää mielipidettä väitteen kanssa. Liitteestä 3 löytyy yksityiskohtaisemmat vastausprosentit kaikille vastausvaihtoehdoille. Liitteestä 4 löytyy ryhmien *tutkinnon tekijät* sekä *opettajat ja lautakunta* eritellyt vastausprosentit.

Osa väittämistä sai selkeän puolesta tai vastaan -kannatuksen kaikkien vastaajien kesken. Väite *vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat yhtä hyvin kuin perinteiset* jakoi vastaukset kuitenkin täysin kahtia. 42,4 % vastasi olevansa samaa mieltä väitteen kanssa, 42,4 % eri mieltä. Kun vastauksia tarkasteltiin tutkintoon osallistumisen roolin mukaan, saatiin esiin selkeämmät mielipide-erot. Tutkinnon tekijät olivat vahvasti sitä mieltä (81,8 %), etteivät vaihtoehtoiset menetelmät toimi yhtä hyvin kuin perinteiset. Opettajien ja lautakunnassa olleiden vastaukset kallistuivat hieman toiseen suuntaan, eli hieman suurempi osa heistä (48 %) verrattuna tutkinnon tekijöihin (33,3 %) koki vaihtoehtoisten suoritustapojen toimivan yhtä hyvin kuin perinteistenkin. Mielenkiintoista oli myös se, ettei yksikään tutkinnon tekijöistä ollut vastannut väitteeseen 3 = en osaa sanoa, kun taas opettajista ja lautakunnan jäsenistä kyseisen vastauksen antoi 18,7 %. Tästä voi päätellä tutkinnon tekijöillä olevan selkeämpiä ja vahvempia mielipiteitä vaihtoehtoisten suoritustapojen toimivuudesta tutkintoa tehdessä.

Valtaosa vastaajista (78 %) oli sitä mieltä, että vaihtoehtoiset suoritustavat ovat nykypäivää. Ryhmiä erikseen tarkastellessa voitiin selkeästi kuitenkin nähdä tutkinnon tekijöiden olevan vahvemmin sitä mieltä, että vaihtoehtoiset menetelmät eivät ole nykypäivää (45,5 %) verrattuna opettajiin ja lautakunnan jäseniin, joista ainoastaan 8,4 % ei näe vaihtoehtoisia suoritustapoja nykypäiväisinä. Väite *perinteinen suoritustapa edistää soittajan muusikkoutta enemmän kuin vaihtoehtoinen* sai hyvin tasaisen kannatuksen puolesta ja vastaan, kun tuloksia tarkasteltiin kaikkien vastaajien kesken. Tutkinnon tekijöistä kuitenkin jopa 81,8 % oli samaa mieltä väitteen kanssa. Opettajista ja lautakunnan jäsenistä vain 43,7% puolsi väitettä. Näiden väitteiden vastaukset

tukevat aikaisempaa havaintoa tutkinnon tekijöiden olevan hieman muita vastaajia kriittisempiä vaihtoehtoisia menetelmiä kohtaan.

Kaikista vastaajista suurin osa (64,4 %) oli eri mieltä väitteen *vaihtoehtoinen suoritustapa laskee suorituksen tasoa* kanssa. Siispä lähes kaksi kolmasosaa pitää suorituksen tasoa samanlaisena riippumatta tutkinnon toteuttamisen tavasta. Väitteeseen *vaihtoehtoinen suoritustapa laskee suorituksen tasoa* opettajista ja lautakunnasta jopa 35,4 % valitsi vastaukseksi 1 = täysin eri mieltä. Heistä ainoastaan 8,1 % vastasi 4 = jokseenkin samaa mieltä tai 5 = täysin samaa mieltä. Tutkinnon tekijöistä kuitenkin jopa reilu kolmasosa (36,4 %) oli sitä mieltä, että vaihtoehtoiset menetelmät laskevat suorituksen tasoa. Myös tämä väite osoittaa tutkinnon tekijöiden olevan vahvemmin vaihtoehtoisia menetelmiä vastaan, kun taas opettajien ja lautakunnan jäsenten suhtautuminen niitä kohtaan on suopeampaa.

Suurin osa kaikista vastaajista (81,3 %) kokee vaihtoehtoisten suoritustapojen toimivan paremmin joillekin oppilaille. Tutkinnon tekijöiden kannatus väitteeseen oli maltillisempaa (45,5 %), kun opettajista ja lautakunnan jäsenistä jopa 62,5 % oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Huomioitava seikka oli myös se, ettei opettajista ja lautakunnan jäsenistä yksikään vastannut väitteeseen 1 = täysin eri mieltä, kun taas tutkinnon tekijöistä vastausvaihtoehdon valitsi kuitenkin 9,1 %. Myös esiintymisjännityksen pitäminen sopivana syynä toteuttaa tutkinto vaihtoehtoisin menetelmin jakoi mielipiteitä ryhmien välillä. Kaikista vastaajista jopa 67,8 % piti tätä sopivana. Kuitenkin tarkasteltaessa vastauksia ryhmittäin voitiin jälleen huomata tutkinnon tekijöiden kriittisempi suhtautuminen väitteeseen. Tutkinnon tekijöistä noin puolet (54,4 %) vastasi olevansa eri mieltä väitteen kanssa, kun taas opettajista ja lautakunnan jäsenistä 75 % puolsi väitettä.

Väite vaihtoehtoisiin menetelmiin on turvaututtava harkiten ja ainoastaan hyvin painavin perustein sai jälleen tasaisen kannatuksen puolesta ja vastaan kaikkien vastausten kesken. Tarkasteltaessa vastauksia ryhmittäin aiempien havaintojen mukaisesti myös tämä väite osoittaa tutkinnon tekijöiden suhtautuvan opettajia ja lautakuntaa varauksellisemmin vaihtoehtoisten menetelmien käyttöön. Tutkinnon

tekijöistä 72,7 % turvautuisi vaihtoehtoisin menetelmiin ainoastaan hyvin painavin perustein. Heistä yksikään ei valinnut väitteeseen vastausta 1 = täysin eri mieltä tai 2 = jokseenkin eri mieltä, mikä osoittaa ryhmän sisäisen kannatuksen olleen hyvin selkeää. Opettajista ja lautakunnan jäsenistä vastausvaihtoehdon 1 tai 2 valitsi 47,9 %, mikä tarkoittaa opettajien ja lautakunnan jäsenten olevan suopeampia ottamaan vaihtoehtoiset menetelmät käyttöön muutoinkin kuin ”ainoastaan hyvin painavin perustein”.

60,9 % vastaajista on sitä mieltä, ettei videotallenteena suoritettu tutkinto lisää suorituspaineita. Vain reilu neljäsosa vastaajista (27,1 %) koki videotallenteena toteutetun tutkinnon lisäävän paineita. 44,1 % vastaajista koki, ettei reaaliajassa suoritettu tutkinto vie sen enempää henkisiä voimavaroja kuin tallenteenakaan tehty. Jälleen vain noin neljäsosa vastaajista (25,4 %) koki reaaliaikaisen tutkintosuorituksen vievän enemmän voimavaroja kuin tallenteena toteutetun tutkinnon. Yleistäen näistä voidaan päätellä, ettei tutkinnon toteuttamisen menetelmällä ole juurikaan merkitystä koettuun suorituspaineen tai henkisten voimavarojen määrään. Tarkasteltaessa vastauksia ryhmittäin voidaan kuitenkin jälleen huomata pieniä eroja tutkinnon tekijöiden sekä opettajien ja lautakunnan jäsenten välillä. Tutkinnon tekijöistä valtaosan mielestä (63,6 %) videotallenteena toteutettu tutkinto todellakin lisää suorituspaineita, kun taas opettajista ja lautakunnasta yli puolet (56,2 %) ei koe sen lisäävän suorituspaineita. Väite *reaaliajassa suoritettu tutkinto vie enemmän henkisiä voimavaroja kuin tallenteena toteutettu* jakoi mielipiteitä maltillisemmin ryhmien välillä. Tutkinnon tekijöiden keskiarvo vastaukseen oli 2,5 ja opettajien ja lautakunnan jäsenten 2,8. Molemmat ryhmät kokevat siis vahvemmin, ettei reaaliajassa toteutettu tutkinto vie voimavaroja tallenteena toteutettua tutkintoa enempää, vaikkakin tutkinnon tekijöiden mielipide on hieman toista ryhmää vahvempi. Lisäksi opettajista ja lautakunnan jäsenistä neljäsosa (25,0 %) vastasi väitteeseen vastausvaihtoehdon 4 = jokseenkin samaa mieltä, jolloin heidän mielestään reaaliajassa toteutettu tutkinto osittain viekin voimavaroja enemmän kuin tallenteena toteutettu.

Palautteen antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvät väitteet jakoivat mielipiteet suhteellisen tasan tutkinnon tekijöiden ja opettajien ja lautakunnan jäsenten

kesken. Kaikista vastaajista 42,4 %:n mielestä tutkinnosta annettavan palautteen anto ei ole helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin, ja 35,6 %:n mielestä sen vastaanottaminen ei ole helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin. Molempiin väitteisiin vastattiin suurelta osin vastausvaihtoehto 3 = en osaa sanoa. Ymmärrettävää on, että esimerkiksi lautakunnan jäsen vastaa palautteen vastaanottamista koskevaan väitteeseen *en osaa sanoa*, mutta tämä ei vielä selitä, miksi myös tutkinnon tekijät ovat valinneet tämän vaihtoehdon. Vastauksista enemmistön mukaan koetaan kuitenkin tutkinnosta annettavan palautteen antaminen sekä sen vastaanottaminen helpommaksi perinteisiä menetelmiä käyttäen.

Väite tutkintojen arvosanat ovat suoraan verrannollisia keskenään riippumatta suoritustavasta sai kaikkien vastaajien kesken kohtuullisen tasaisen kannatuksen. Kaikista vastaajista 30,5 % oli eri mieltä väitteen kanssa, 35,6 % vastaajista puolsi väitettä. Ryhmittäin tarkasteltaessa voidaan todeta tutkinnon tekijöiden kokevan tutkinnon suoritustavalla olevan kuitenkin merkitystä annettuun arvosanaan. Tutkinnon tekijöistä yli puolet (54,4 %) valitsi vastaukseksi vastausvaihtoehdon 1 = täysin eri mieltä tai 2 = jokseenkin eri mieltä. Yksikään tutkinnon tekijöistä ei vastannut väitteeseen 5 = samaa mieltä. Opettajista ja lautakunnan jäsenistä tämän vastauksen valitsi jopa 16,7 %. Opettajien ja lautakunnan jäsenten yleinen linja oli siis jälleen eriävä tutkinnon tekijöiden kanssa.

4.4.2 Kyselyyn vastanneiden vapaa sana vaihtoehtoisista instrumenttitutkintotavoista

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä annettiin mahdollisuus kirjoittaa vielä omin sanoin kokemuksia ja ajatuksia aiheesta, mikäli jotain vastaajan mielestä olennaista jäi sanomatta. Kysymykseen annettiin vastaus 21 kertaa. Pääasiassa vastauksissa nousi esiin samoja teemoja kuin aiemmissakin kysymyksissä. Eniten mainintoja sai vaihtoehtoisten menetelmien olemassa olon kokeminen positiivisena asiana. Maailman muuttuminen ja koronan vuoksi käyttöön otetut uudet tavat tuntuvat sopivan nykypäivään. Vastauksissa koetaan niin sanotun hybridimallin olevan toimivin ratkaisu, jolloin oppilaslähtöisesti voidaan valita

kullekin yksilöllisesti sopivia menetelmiä, unohtamatta kuitenkin yleisön ja esiintyjän välisen elävän kontaktin sekä kokonaisuutena live-esiintymisen mukanaan tuomia esiintymisvalmiuksia, joista ”on hyötyä elämässä laajemminkin”.

Edellisten lisäksi eräät vastaajat peräänkuuluttivat perinteisiä menetelmiä, sillä tallenteet eivät vastaa muusikon ammattia. Lisäksi vaihtoehtoisin menetelmin toteutettujen tutkintojen koetaan laskevan soittajien tasoa, sillä ”nyt oppilas sanelee lähes yksin ehdot edistymiselleen ja toisinaan se vaatii opettajalta melkoista kärsivällisyyttä ja lehmänhermoja”. Lisäksi esiin nostettiin huomio siitä, etteivät vaihtoehtoiset menetelmät ole mahdollisia kaikilla aloilla. Esimerkiksi kuoronjohton tutkintoihin kuuluva kuoron johtamisen osuus on koettu lähestulkoon mahdottomaksi toteuttaa etänä.

Seuraavana erään lautakunnassa olleen sekä erään opettajan pohdinnat vaihtoehtoisista menetelmistä:

Koska maailma muuttuu niin myös musiikinopetus on mentävä eteenpäin ja luotava uusia tapoja toteuttaa laadukasta opetusta. Myös näyttöjen toteuttaminen paikasta riippumatta on tärkeä mahdollisuus.

Kokemusten arviointi on tietysti aina kiintoisaa, mutta vasta useampien vuosien kuluttua on nähtävissä, miten vaihtoehtoiset tavat todellisuudessa ovat vaikuttaneet musiikinopiskeluun ja muusikkouteen. Elämmehän jatkuvaa muutosta ja sen vuoksi kykymme nähdä kokonaisuuksia ja loogisia jatkumia on rajallinen.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

5.1 Yhteenveto

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa erilaisia käytänteitä instrumenttitutkimuksen vaihtoehtoihin toteutusmenetelmiin. Aihe on ajankohtainen, sillä koronasta johtuneen kontaktien välttämisen vuoksi on jouduttu miettimään vaihtoehtoisia menetelmiä perinteiselle kontaktitutkinnolle. Tutkimuksen tavoitteena oli koota käytettyjä keinoja sekä kokemuksia ja asenteita niitä kohtaan, jotta saataisiin näyttöä siitä, kannattaako näiden kaltaisia menetelmiä hyödyntää jatkossakin, ilman pandemian sanelemaa pakkoa.

Kyselylomakkeeseen vastattiin yhteensä 59 kertaa. Kaiken kaikkiaan taustatietojen perusteella voidaan sanoa otannan olleen suhteellisen laaja. Maantieteellistä hajontaa tutkimuksessa ei voitu selvittää vastaajien anonyymiyden turvaamiseksi. Vastaajien iän, osallistumisen roolin sekä instrumenttien kirjo osoittaa kuitenkin vastaajaryhmän olevan heterogeeninen. Vaikka eri instrumentteja tai soitinperheitä olikin nimetty yhteensä 11, oli puhaltimilla ja kosketinsoittimilla merkittävä ylivoima (yhteensä 54 % vastauksista). Hajontaa olisi voinut toivoa enemmän myös musiikkigenren sekä oppilaitosten ja koulutusasteiden osalta vastausten painottuessa nyt vahvasti musiikkiopistoihin ja klassiseen musiikkiin. Lisäksi alle 18-vuotiaiden kokemukset jäivät tutkimuksessa lähes merkityksettömäksi, sillä vastaajia oli tästä ikäryhmästä vain yksi. Tämä osoittaa lasten ja nuorten jäävän käytännössä äänettömiksi vaihtoehtoisten toteutustapojen kokemusten ja asenteiden kartoittamisessa tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen tekemisen taustaoletuksena oli koronan ja vaihtoehtoisten toteutustapojen lisääntymisen välinen yhteys. Tutkimustulokset osoittivat kiistatta koronan olleen suurin tekijä vaihtoehtoisten menetelmien taustalla. Ainoastaan marginaalisissa tapauksissa mainittiin vaihtoehtoisten menetelmien käyttö myös ennen koronaa. Näistä tuloksista ei kuitenkaan täysin aukottomasti voi tehdä

johtopäätöstä siitä, että vain hyvin pienessä osassa oppilaitoksia olisi ollut vaihtoehtoisia menetelmiä käytössä ennen koronaa. Osa kyselytutkimuksen postituslistalla olleista oppilaitoksista karsiutui pois sen vuoksi, ettei niissä ollut enää uuden opetussuunnitelman myötä perinteiseen instrumenttitutkintotilanteeseen verrattavia toteutusmuotoja, eivätkä kyselylomakkeeseen asetetut kysymykset täten soveltuneet vastattaviksi. Näissä oppilaitoksissa on siis käytössä vaihtoehtoisia instrumenttitutkinnon toteutustapoja, joissa taustalla ei enää näy lainkaan perinteistä instrumenttitutkintokäytäntöä. Jatkotutkimuksia ajatellen voisi olla paikallaan selvittää kautta linjan eri musiikkiopistoissa, konservatorioissa sekä musiikkikorkeakouluissa käytettyjä osaamisen osoittamisen menetelmiä ilman perinteisen tutkintomuodon tausta-ajatusta.

Tutkinnon toteuttamista sekä palautteenantoa ja arviointia koskevat vastaukset osoittivat kirjavuutta ja luovuutta pyrkimyksissä toteuttaa perinteistä instrumenttitutkintoa vaihtoehtoisin menetelmin. Vastauksista voikin huomata koronan yhtäkkisen taustavaikutuksen, eli toteutuksissa pyrittiin säilyttämään asioita niin paljon ennallaan kuin mahdollista. Niissä pyrittiin siis ainoastaan muuttamaan kontaktitilanne etäyhteyksiin ja tallenteisiin. Voitaisiin jopa todeta, että koronan vuoksi on onneksaasti löydetty entistä oppilaslähtöisempiä menetelmiä toteuttaa instrumenttitutkintoja. Kyselylomakkeen vastauksista nousikin päällimmäisenä esiin positiivinen asenne vaihtoehtoisia menetelmiä kohtaan, ja etenkin kyselylomakkeeseen vastanneet opettajat ja lautakunnan jäsenet kokivat vaihtoehtoisten menetelmien muodostavan hyvän lisän perinteisten menetelmien rinnalle.

Käytetyimpiä vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa instrumenttitutkintoja olivat joko toteutusten tallentaminen yhtenä tai useampana tallenteena tai esityksen tekeminen live-striiminä. Tallenteen tekeminen pidemmän ajanjakson aikana koettiin positiiviseksi, sillä silloin pääsi seuraamaan oppilaan kehittymistä pidemmällä ajanjaksolla. Lisäksi tutkinnon tekeminen ja katsominen oli muista riippumattomasti helpompaa sovittaa omiin aikatauluihin. Perinteisten live-esiintymisten mukanaan tuoman esiintymiskokemuksen, yleisön, esiintyjän ja lautakunnan välisen vuorovaikutuksen sekä musiikin ainutkertaisuuden pois

jääminen koettiin kuitenkin negatiivisesti. Lisäksi tutkinnon toteuttaminen tekniikan välityksellä asettaa korkeat vaatimukset käytetyn laitteiston laadulle.

Tutkimus osoitti siis yleisesti positiivista suhtautumista vaihtoehtoisia menetelmiä kohtaan. Mielenkiintoista oli kuitenkin tutkinnon tekijöiden varauksellisempi, osittain jopa negatiivinen suhtautuminen vaihtoehtoisin menetelmiin verrattuna opettajiin ja lautakunnan jäseniin. Pääasiassa kyselyyn vastanneet opettajat ja lautakunnan jäsenet kokivat vaihtoehtoiset menetelmät nykyaikaiseksi ja sopiviksi ja heidän joukossaan peräänkuulutettiin paljon perinteisten sekä vaihtoehtoisten menetelmien hybridi-mallia. Tutkinnon tekijät taas kokivat pääsääntöisesti vaihtoehtoiset menetelmät toissijaisiksi, vain hätätilanteessa käytettäviksi keinoiksi. Näitä tuloksia tulkitessa tulee kuitenkin muistaa tutkinnon tekijöiden vähäinen vastaajamäärä verrattuna opettajiin ja lautakunnan jäseniin. Koko vastaajamäärästä vain 11 oli tutkinnon tekijöitä. Voi siis olla, että negatiivisten kokemusten määrä tutkinnon tekijöiden vastauksissa korostuu ja vääristää näiden tuloksia.

5.2 Pohdintaa jatkosta ja prosessista

Tutkimusta tehdessä esiin nousi useita mahdollisia jatkotutkimuskohteita. Ensimmäisenä nostan esiin tämän tutkimuksen rajallisuuden tutkinnon tekijöiden kokemuksista. Etenkin alle 18-vuotiaiden vähyys oli huomattavaa. Jatkoa ajatellen kokisin tärkeäksi selvittää nimenomaan tutkinnon tekijöiden mielipiteitä ja kokemuksia tutkimuksessa esiin nousseiden vaihtoehtoisten toteutusmenetelmien kaltaisia toteutustapoja kohtaan. Tutkimustulokset osoittavat opettajien ja lautakunnan suopeutta niitä kohtaan, mutta onko tästä tiedosta hyötyä, mikäli tutkinnon tekijät todella pääsääntöisesti kokisivat menetelmien käytön hyvin negatiivisesti? Tämän lisäksi olisi mielenkiintoista selvittää käytettyjen menetelmien kirjoa maantieteellisesti: onko vaihtoehtoisia menetelmiä käytössä tasaisesti kaikkialla Suomessa, vai voidaanko niiden käytössä havaita keskittyymiä tai alueellisia aukkoja. Lisäksi, kuten jo luvussa 5.1 mainittiin, voisi systemaattinen ja kattava kartoitus eri oppilaitosten erilaisista osaamisen osoittamisen tavoista olla paikallaan. Tällöin tutkimuksen

lähtökohtana ei voi olla ajatusta perinteisestä instrumenttitutkinnosta, vaan jo tutkimuskysymyksiä asetellessa tulisi mahdollistaa todellinen "thinking outside the box" osaamisen osoittamisen menetelmissä.

Koska vaihtoehtoiset menetelmät keskittyivät vahvasti etätoteutuksiin, joissa tutkinnon tekijällä ei välttämättä ollut edes virtuaalikontaktia lautakuntaan, olisi mielenkiintoista selvittää myös, miten tutkinnon tekijään vaikuttaa lautakunnan näkyvyys: onko vastaanottajalle väliä, tuleeko lautakunnan antama palaute esimerkiksi kirjallisesti oman opettajan välittämänä, lautakunnan omin äänin annettuna tallenteena tai suorassa etäyhteydessä. Tulkitaanko lautakunnan sanoja esimerkiksi inhimillisemmin silloin, jos palautteen saa suoraan sen antajalta, tai jättääkö opettajan välittämänä, "kasvottomana annettu" palaute vastaanottajalle kylmemmän tunteen palautteen antajasta? Tai voiko vaikutus olla kenties päinvastainen – voiko tutkinnon tekijä jännittää lautakunnan kohtaamista niin, että kontaktiton palautteen saaminen (esimerkiksi oman opettajan välityksellä) on helpompi sisäistää kuin esimerkiksi reaaliajassa tapahtuvan lautakunnan kohtaamisen yhteydessä saatu palaute?

Koska oma musiikillinen polkuni painottuu ammattikorkeakouluopintoihin, oli lomakkeessa käytettävien termien, olemassa olevien tutkintomuotojen hahmottaminen sekä tarpeellisten vastausvaihtoehtojen koostaminen alkuun haasteellista. Saadun palautteen turvin kyettiin kyselylomaketta hiomaan tutkimuksen alussa niin, että vastausvaihtoehdot mahdollistivat oman tutkintomaailmankuvani ulkopuolisiakin kokemuksia. Ymmärrettävistä syistä kysymyksiin kajoaminen kesken tutkimuksen on kyseenalaista. Tutkimuksen tavoitteiden koettiin kuitenkin täytyvän häiriöttä, vaikka samalla kyselylomakkeella jatkettiin tutkimuksen loppuun. Tutkimuskysymysten täsmentämisen heti tutkimuksen alussa saadun palautteen myötä koettiin myös parantavan tutkimuksen luotettavuutta täsmällisempien termien ja toimivampien vastausvaihtoehtojen vuoksi.

Omat kokemukseni tutkimuksen tekemisestä ennen tätä tutkimusta olivat keskittyneet ainoastaan teoreettiselle tasolle. Niinpä tämän tutkimuksen toteuttaminen oli hyvin opettavainen, mielenkiintoinen ja osittain jopa

jännittäväkin kokemus. Prosessi oli nopea – idea työn aiheesta syntyi syyslokakuun vaihteessa ja itse työ valmistui joulukuussa. Aikataulun tiukkuuden vuoksi näin jälkikäteen tarkasteltuna kyselylomakkeen kysymysten toimivuutta olisi voitu pohtia ja testailta tarkemmin ennen lopullisen lomakkeen avaamista kohdejoukolle. Kaikesta huolimatta koen onnistuneeni kartoittamaan käytössä olevia vaihtoehtoisen instrumenttitutkimuksen toteutuskeinoja sekä saavutetun vastaajaryhmän kokemuksia ja asenteita niitä kohtaan kiitettävästi. Koen tutkimukseni auttavan lukijaa ymmärtämään hieman paremmin vallitsevaa muuttunutta tilannetta ja toivoisin sen myös antavan käytännön ideoita tuleviin instrumenttitutkimustoteutuksiin.

LÄHTEET

Alajärven musiikkiopisto 2020. Instrumenttiopinnot ja niiden näytöt. Hakupäivä 26.10.2021. [https://alajarvi.fi/wp-content/themes/alajarvi/docs/Instrumenttiopinnot_ja_niiden_naytot_\(S2020\).pdf](https://alajarvi.fi/wp-content/themes/alajarvi/docs/Instrumenttiopinnot_ja_niiden_naytot_(S2020).pdf).

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. Hakupäivä 29.10.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Espoon musiikkiopisto 2018. Espoon musiikkiopiston opetussuunnitelma. Hakupäivä 26.10.2021. <https://emo.fi/wp-content/uploads/2019/01/EMO OPS syys2018.pdf>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2006. Tutki ja kirjoita. 12., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Metsämuuronen, Jari 2011. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen käsikirja (toim. Jari, Metsämuuronen) (1., uudistettu laitos, e-kirja 1. p.). (84–152). Helsinki: Methelp. Hakupäivä 30.10.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Opetushallitus 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Määräykset ja ohjeet 2017:12a. Helsinki. Hakupäivä 26.10.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186920_taitteen_perusopetukseen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf.

Oulun ammattikorkeakoulu 2021a. Opetussuunnitelmat 2019–2020. Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma. Hakupäivä 12.11.2021.

<https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=mpe2019s&lk=s2019>.

Oulun ammattikorkeakoulu 2021b. Opetussuunnitelmat 2021–2022. Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma. Hakupäivä 12.11.2021.
<https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=mpe2021s&lk=s2021>.

Oulun konservatorio 2018. Oulun konservatorion opetussuunnitelma. Taiteen perusopetuksen musiikin laaja oppimäärä 2018 (Oph:n perusteet 2017). Hakupäivä 8.11.2021.
<https://www.ouka.fi/documents/323681/1705154/OPS+%282017+perusteet%29+ver.+16.8.2021.pdf/e0bbd5d7-c806-43ad-81b7-6b0f12b6e733>.

Pitkäranta, Ari 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 13.11.2021.
<https://docplayer.fi/2847497-Laadullisen-tutkimuksen-tekijalle.html>.

Sibelius-Akatemia 2021. Opinto-opas. Tasosuoritusten kuvaukset 2021-. Hakupäivä 8.11.2021. https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/erillinen-opintokokonaisuus/S-TASO_2021/10255.

SML 2021. Suomen musiikkioppilaitosten liitto. Hakupäivä 18.10.2021.
<https://www.musicedu.fi>.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Hakupäivä 30.10.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Valli, Raine 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (toim. Raine, Valli & Eila, Aarnos). 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 81–99. Hakupäivä 20.11.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineiston keruussa. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (toim. Raine, Valli & Eila, Aarnos). 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 100–110. Hakupäivä 20.11.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Vilkka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. Hakupäivä 30.10.2021. Ellibs-tietokanta. Vaatii käyttöoikeuden.

Kysely vaihtoehtoisista instrumenttitutkinnon suoritusmenetelmistä

Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

Tällä kyselytutkimuksella kartoitetaan Suomen musiikkioppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja Sibelius-Akatemian käyttämiä vaihtoehtoisia instrumenttitutkinnon suorittamismenetelmiä. Vaihtoehtoisella suoritustavalla tarkoitetaan tässä tilanteessa perinteisestä konserttimuotoisesta/live-tilanteesta poikkeavia menetelmiä tutkinnonsuoritustilanteessa. Termi instrumenttitutkinto sisältää kurssitutkinnot, tasosuoritukset, arvioitavat näytöt sekä muut näihin rinnastettavat toteutukset. Tutkimuksen kohteena ovat suomalaisten musiikkioppilaitosten opettajat ja oppilaat/opiskelijat, jotka ovat olleet osallisena vaihtoehtoisin menetelmin suoritettussa instrumenttitutkinnossa. Mikäli olet ollut osallisena tutkinnon suorittamisessa useammassa roolissa, pyytäisin sinua vastaamaan kyselyyn kaikilla rooleilla.

Kysely toteutetaan anonyymisti eikä yksittäisiä vastauksia pysty tunnistamaan henkilöitä.

Lämmin kiitos etukäteen tutkimukseen osallistumisesta!

1. Ikä *

- Alle 18
- 18-30
- 31-45
- 46-60
- Yli 60

2. Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettussa instrumenttitutkinnossa olin *

- tutkinnon tekijänä
- lautakunnan jäsenenä
- opettaja
- jokin muu, mikä?

Kysymyksen säännöt

Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettussa instrumenttitutkinnossa olin

tutkinnon tekijänä

Ei vaihtoehdon sääntöjä

lautakunnan jäsenenä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Miten lautakunta toteutti tutkinnon arvioinnin?
Kerro vapaasti esimerkiksi suorituksen katsomisesta, palautteen ja arvosanan antamisesta (kysymys näkyy vain lautakunnassa olleille).

---

opettaja

Ei vaihtoehdon sääntöjä

jokin muu, mikä?

Ei vaihtoehdon sääntöjä

3. Instrumenttitutkinto toteutettiin *

- musiikkiopistossa
- konservatoriossa
- ammattikorkeakoulussa
- Sibelius-Akatemiassa
- jossain muualla, missä?
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

4. Instrumenttitutkinto suoritettiin *

- ennen maaliskuuta 2020
- maaliskuun 2020 jälkeen

5. Instrumenttitutkinnon musiikkigenre oli *

- klassinen musiikki
- pop/jazz-musiikki
- muu, mikä?
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

6. Instrumentti, jolla tutkinto suoritettiin, oli *

- jousisoitin
- puhallinsoitin
- lyömäsoitin
- kosketinsoitin
- laulu
- jokin muu, mikä?
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

7. Tutkinto arvioitiin *

- numeerisesti
- hyväksytty/hylätty
- jotenkin muuten, miten?
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

8. Kerro muutamia sanoja vaihtoehdoisen suoritustavan taustasyistä (syitä voivat olla esimerkiksi maantieteelliset haasteet, terveydelliset syyt tai korona). *

9. Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettu tutkinto toteutettiin *

- yhden videotallenteen avulla
- useiden videotallenteiden avulla
- reaaliajassa etäyhteydellä
- videotallenteen ja reaaliajan hybridinä
- jotenkin muuten, miten?
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

10. Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettu tutkinto ei välttämättä toteudu perinteisen menetelmän kaltaisesti yhdessä hetkessä - esimerkiksi tutkintoon käytettäviä videotallenteita on voitu tallentaa usean kuukauden aikana. Kyseessä olevan tutkinnon kokonaisuus toteutettiin *

- yhden päivän aikana
- viikon sisällä
- kuukauden aikana
- aikaa tutkinnon kokonaisuuden toteutukseen käytettiin
- haluan vastata useilla vaihtoehdoilla kysymykseen

11. Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettu instrumenttitutkinto ei välttämättä ole perinteisen tutkinnonsuorittamisen tavoin paikkaan sidottu. Missä tutkinnon tekijä toteutti tutkinto-ohjelmansa? Voit valita useita vaihtoehtoja.

*

- oppilaitoksen konserttisalissa
- oppilaitoksen muussa tilassa
- jossain muualla, missä?
- vapaa sana tutkintosuorituksen sijainnista

12. Miten tutkinnon tekijä sai palautteen tutkinnosta? Voit valita useita. *

videon välityksellä reaaliajassa

kirjallisesti

kontaktitoteutuksena

jotenkin muuten, miten?

vapaa sanai palautteenantotavasta ja kokemuksista

13. Miten lautakunta toteutti tutkinnon arvioinnin? Kerro vapaasti esimerkiksi suorituksen katsomisesta, palautteen ja arvosanan antamisesta (kysymys näkyy vain lautakunnassa olleille). *

Kysymyksen säännöt

Miten lautakunta toteutti tutkinnon arvioinnin? Kerro vapaasti esimerkiksi suorituksen katsomisesta, palautteen ja arvosanan antamisesta (kysymys näkyy vain lautakunnassa olleille).

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys **Vaihtoehtoisin menetelmin suoritettussa instrumenttitutkinnossa** olin on *Näytä kysymyksiä* sääntö tälle kysymykselle

14. Oletko ollut aiemmin osallisena niin kutsutussa perinteisessä tutkinnonsuoritustilanteessa (tekijänä, opettajana tai lautakunnassa)? *

Kyllä

En

Kysymyksen säännöt

Oletko ollut aiemmin osallisena niin kutsutussa perinteisessä tutkinnonsuoritustilanteessa (tekijänä, opettajana tai lautakunnassa)?

Kyllä

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Miten koet suoritustapojen eroavaisuuden?

Kerro vapaasti kokemuksista syntyneitä ajatuksia ja tunteita.

En

Ei vaihtoehdon sääntöjä

15. Miten koet suoritustapojen eroavaisuuden? Kerro vapaasti kokemuksista syntyneitä ajatuksia ja tunteita. *

Kysymyksen säännöt

Miten koet suoritustapojen eroavaisuuden? Kerro vapaasti kokemuksista syntyneitä ajatuksia ja tunteita.

Ei vielä kysymyssääntöjä

Kysymys **Oletko ollut aiemmin osallisena niin kutsutussa perinteisessä tutkinnonsuoritustilanteessa (tekijänä, opettajana tai lautakunnassa)?** on *Näytä kysymyksiä* sääntö tälle kysymykselle

16. Seuraavassa on väittämiä liittyen vaihtoehtoisin menetelmin suoritettuun instrumenttitutkintoon. Vastausvaihtoehdoista 1=täysin eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=en osaa sanoa, 4=jokseenkin samaa mieltä, 5=täysin samaa mieltä *

1   2   3   4   5

	1	2	3	4	5
Vaihtoehtoiset suoritustavat ovat nykypäivää.	☐	☐	☐	☐	☐
Vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat yhtä hyvin kuin perinteiset.	☐	☐	☐	☐	☐
On oppilaita, joille vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat paremmin.	☐	☐	☐	☐	☐
Perinteinen suoritustapa edistää soittajan muusikkoutta enemmän kuin vaihtoehtoinen.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnon suorittaminen vaihtoehtoisin menetelmin esimerkiksi esiintymisjännityksen vuoksi on täysin sallittua.	☐	☐	☐	☐	☐
Vaihtoehtoinen suoritustapa laskee suorituksen tasoa.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnon suorittaminen videotallenteena lisää suorituspaineita.	☐	☐	☐	☐	☐
Vaihtoehtoisin menetelmiin on turvaututtava harkiten ja ainoastaan hyvin painavin perustein.	☐	☐	☐	☐	☐
Reaaliajassa suoritettu tutkinto vie enemmän henkisiä voimavaroja kuin tallenteena toteutettu.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnoista annettavan palautteen anto on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkinnoista annettavan palautteen vastaanottaminen on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	☐	☐	☐	☐	☐
Tutkintojen arvosanat ovat suoraan verrannollisia keskenään riippumatta suoritustavasta.	☐	☐	☐	☐	☐

17. Kiitos panoksestasi tutkimukseen! Tähän voit vielä jakaa vapaasti ajatuksia ja kokemuksia aiheeseen liittyen.

Pyyntö osallistumisestasi kyselytutkimukseen vaihtoehtoisista instrumenttitutkinnon suoritusmenetelmistä

Oletko ollut osallisena perinteisestä konsertti-/live-muotoisesta instrumenttitutkinnosta poikkeavassa tutkintotilaisuudessa? Jos vastauksesi on kyllä, kutsun sinut lämpimästi osallistumaan viestin lopusta löytyvällä linkillä tutkimukseen vaihtoehtoisista instrumenttitutkinnon suoritusmenetelmistä. Kyselyyn vastaaminen vie 5-10 minuuttia.

Tämä kysely on osa Oulun ammattikorkeakoulussa tehtävää opinnäytetyötä. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa, millaisin perinteisistä tutkinnonsuoritustavoista poikkeavin keinoin on suomalaisissa musiikkioppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa ja Sibelius-Akatemiassa toteutettu instrumenttitutkintoja. Vaihtoehtoisella suoritustavalla tarkoitetaan tässä yhteydessä perinteisestä konserttimuotoisesta/live-tilanteesta poikkeavia menetelmiä tutkinnonsuoritustilanteessa. Termi instrumenttitutkinto sisältää kurssitutkinnot, tasosuoritukset, arvioitavat näytöt sekä muut näihin rinnastettavat toteutukset.

Tutkimuksen kohteena ovat suomalaisten musiikkioppilaitosten opettajat ja oppilaat/opiskelijat, jotka ovat olleet osallisena vaihtoehtoisin menetelmin suoritettussa instrumenttitutkinnossa. Mikäli olet ollut osallisena tutkinnon suorittamisessa useammassa roolissa, pyytäisin sinua vastaamaan kyselyyn kaikilla rooleilla.

Kysely toteutetaan anonymisti eikä yksittäisiä vastauksia pysty tunnistamaan henkilöitä.

Kiitoksia jo etukäteen osallistumisesta!

Kyselyyn pääsee osallistumaan tästä linkistä:

<https://link.webropolsurveys.com/S/1BCA36B44C81F59A>

Mikäli sinulla herää kysymyksiä, elä epäröi ottaa yhteyttä!

xxxx xxxxxxxx,
xxx-xxxxxxx
xxxxxxxxx@xxxxxxxx.xxxx.xx

KYSYMYS 16, VASTAUKSET: KAIKKI VASTAAJAT

LIITE 3

Väittämiä liittyen vaihtoehtoisin menetelmin suoritettuun instrumenttitutkintoon. Vastausvaihtoehdoista 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Vaihtoehtoiset suoritustavat ovat nykypäivää.	1,7%	13,5%	6,8%	37,3%	40,7%	4,0	4,0
Vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat yhtä hyvin kuin perinteiset.	13,6%	28,8%	15,2%	27,1%	15,3%	3,0	3,0
On oppilaita, joille vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat paremmin.	1,7%	6,8%	10,2%	27,1%	54,2%	4,3	5,0
Perinteinen suoritustapa edistää soittajan muusikkoutta enemmän kuin vaihtoehtoinen.	11,9%	15,3%	22,0%	27,1%	23,7%	3,4	4,0
Tutkinnon suorittaminen vaihtoehtoisin menetelmin esimerkiksi esiintymisjännityksen vuoksi on täysin sallittua.	5,1%	15,2%	11,9%	32,2%	35,6%	3,8	4,0
Vaihtoehtoinen suoritustapa laskee suorituksen tasoa.	30,5%	33,9%	22,0%	10,2%	3,4%	2,2	2,0
Tutkinnon suorittaminen videotallenteena lisää suorituspaineita.	8,5%	42,4%	22,0%	16,9%	10,2%	2,8	2,0
Vaihtoehtoisin menetelmiin on turvauduttava harkiten ja ainoastaan hyvin painavin perustein.	18,7%	20,3%	20,3%	27,1%	13,6%	3,0	3,0
Reaaliajassa suoritettu tutkinto vie enemmän henkisiä voimavaroja kuin tallenteena toteutettu.	10,2%	33,9%	30,5%	22,0%	3,4%	2,7	3,0
Tutkinnosta annettavan palautteen anto on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	18,7%	23,7%	37,3%	18,6%	1,7%	2,6	3,0
Tutkinnosta annettavan palautteen vastaanottaminen on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	8,5%	27,1%	47,5%	15,2%	1,7%	2,7	3,0
Tutkintojen arvosanat ovat suoraan verrannollisia keskenään riippumatta suoritustavasta.	10,2%	20,3%	33,9%	22,0%	13,6%	3,1	3,0

KYSYMYS 16, VASTAUKSET: TUTKINNON TEKIJÄT – OPETTAJAT/LAUTAKUNTA

LIITE 4

Väittämiä liittyen vaihtoehtoisiin menetelmin suoritettuun instrumenttitutkintoon. Vastausvaihtoehdoista 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

Vaihtoehtoiset suoritustavat ovat nykypäivää.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	36,3%	0,0%	36,4%	18,2%	3,2	4,0
Opettajat/lautakunta	0,0%	8,4%	8,3%	37,5%	45,8%	4,2	4,0
Vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat yhtä hyvin kuin perinteiset.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	36,4%	45,4%	0,0%	18,2%	0,0%	2,0	2,0
Opettajat/lautakunta	8,3%	25,0%	18,7%	29,2%	18,8%	3,3	3,0
On oppilaita, joille vaihtoehtoiset suoritustavat toimivat paremmin.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	18,2%	27,2%	27,3%	18,2%	3,3	3,0
Opettajat/lautakunta	0,0%	4,2%	6,2%	27,1%	62,5%	4,5	5,0
Perinteinen suoritustapa edistää soittajan muusikkoutta enemmän kuin vaihtoehtoinen.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	0,0%	9,1%	45,4%	36,4%	4,0	4,0
Opettajat/lautakunta	12,5%	18,8%	25,0%	22,9%	20,8%	3,2	3,0

Tutkinnon suorittaminen vaihtoehtoisin menetelmin esimerkiksi esiintymisjännityksen vuoksi on täysin sallittua.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	27,2%	27,3%	9,1%	27,3%	9,1%	2,6	2,0
Opettajat/lautakunta	0,0%	12,5%	12,5%	33,3%	41,7%	4,0	4,0
Vaihtoehtoinen suoritustapa laskee suorituksen tasoa.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	36,3%	18,2%	27,3%	9,1%	2,9	3,0
Opettajat/lautakunta	35,4%	33,3%	22,9%	6,3%	2,1%	2,1	2,0
Tutkinnon suorittaminen videotallenteena lisää suorituspaineita.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	18,2%	9,1%	27,3%	36,3%	3,6	4,0
Opettajat/lautakunta	8,3%	47,9%	25,0%	14,6%	4,2%	2,6	2,0
Vaihtoehtoisiin menetelmiin on turvauduttava harkiten ja ainoastaan hyvin painavin perustein.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	0,0%	0,0%	27,3%	27,3%	45,4%	4,2	4,0
Opettajat/lautakunta	22,9%	25,0%	18,7%	27,1%	6,3%	2,7	3,0
Reaaliajassa suoritettu tutkinto vie enemmän henkisiä voimavaroja kuin tallenteena toteutettu.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	18,2%	36,3%	27,3%	9,1%	9,1%	2,5	2,0
Opettajat/lautakunta	8,3%	33,3%	31,3%	25,0%	2,1%	2,8	3,0

Tutkinnosta annettavan palautteen anto on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	18,2%	27,3%	36,3%	18,2%	0,0%	2,5	3,0
Opettajat/lautakunta	18,7%	22,9%	37,5%	18,8%	2,1%	2,6	3,0
Tutkinnosta annettavan palautteen vastaanottaminen on helpompaa vaihtoehtoisin menetelmin.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	9,1%	45,4%	36,4%	9,1%	0,0%	2,5	2,0
Opettajat/lautakunta	8,3%	22,9%	50,0%	16,7%	2,1%	2,8	3,0
Tutkintojen arvosanat ovat suoraan verrannollisia keskenään riippumatta suoritustavasta.	1	2	3	4	5	Keskiarvo	Mediaani
Tutkinnon tekijät	18,2%	36,3%	27,3%	18,2%	0,0%	2,5	2,0
Opettajat/lautakunta	8,3%	16,7%	35,4%	22,9%	16,7%	3,2	3,0